

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมจากกรณีศึกษาโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็นหัวข้อหลักดังต่อไปนี้

- 1) บริบทชุมชน
- 2) ความเป็นมาของโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
- 3) ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม
- 4) ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 5) ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
- 6) สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน

4.1 บริบทชุมชน

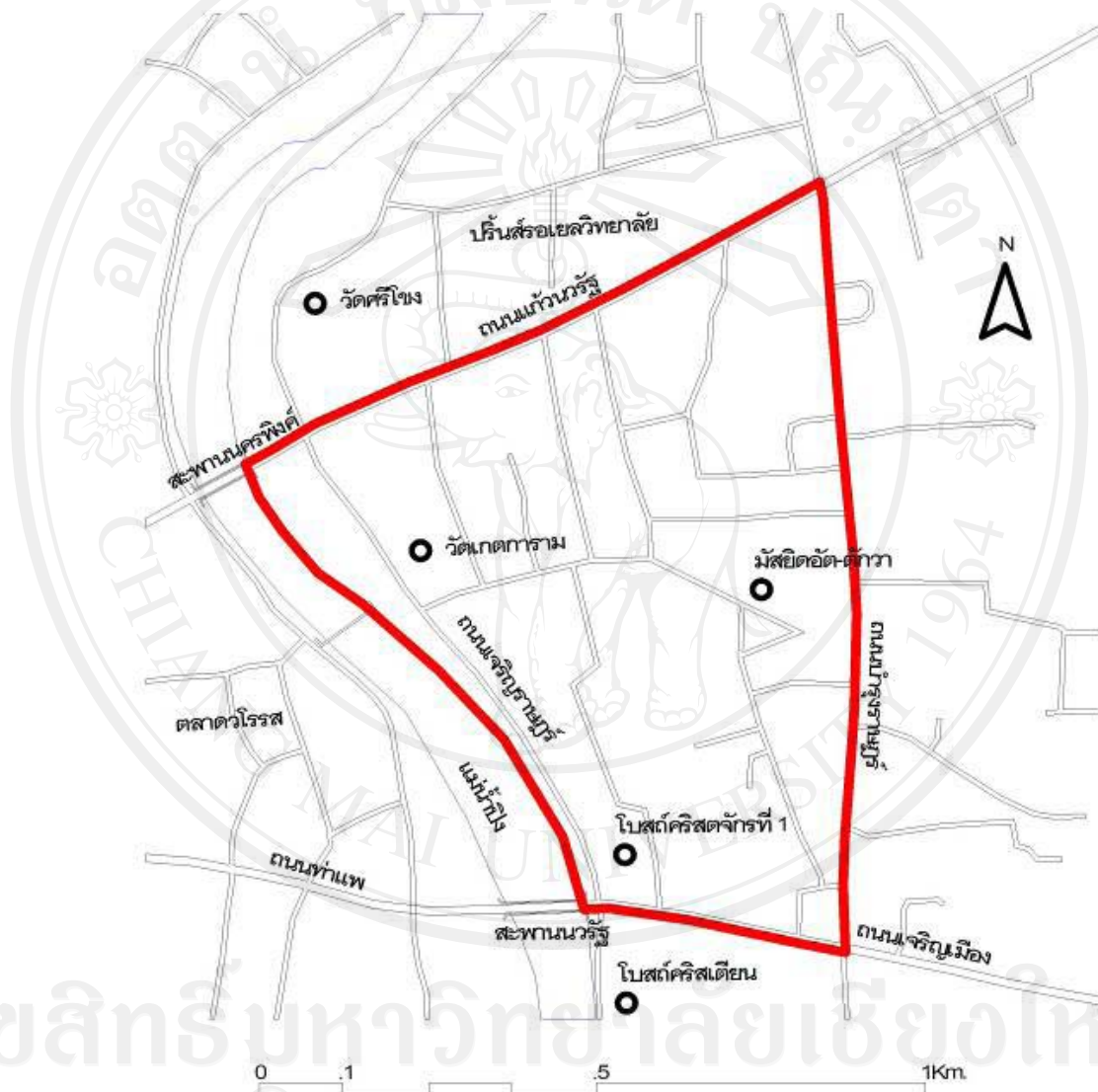
บริบทชุมชนในส่วนนี้จะประกอบไปด้วย

- 1) ประวัติชุมชน
- 2) ข้อมูลทั่วไปของชุมชนวัดเกต
- 3) ข้อมูลจากการสังเกตบริบท
- 4) ข้อมูลจากการวิเคราะห์บริบท

4.1.1 ประวัติชุมชน

ชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนโบราณที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำปิงด้านตะวันออก ภายในชุมชนประกอบด้วยชาวพื้นเมือง ชาวจีน และชาวฝรั่ง ซึ่งสามารถสังเกตได้จากรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่ยังหลงเหลือมาจนถึงในปัจจุบันนี้ มีวัดเกตการามเป็นศูนย์กลางของชุมชน ภายในวัดมีพระธาตุپی जोतที่มีผู้คนมากราบไหว้กันมาเป็นเวลานาน นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑที่ประชาชนร่วมกันก่อตั้งขึ้น เพื่อเป็นสถานที่เก็บหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของล้านนาและชุมชนวัดเกต และ การก่อสร้างอาคารบ้านเรือน เริ่มขึ้นอย่างจริงจังช่วงหลัง พ.ศ. 2339 หรือหลังการสถาปนาเมืองเชียงใหม่เป็นประเทศราชของกรุงรัตนโกสินทร์นี้เอง ก่อนหน้าที่จะมีรถไฟเป็นยานพาหนะใช้ไปถึงเชียงใหม่

ชุมชนวัดเกตเป็นทำนน้ำสำคัญของการเดินทางเรือระหว่างกรุงรัตนโกสินทร์ (กรุงเทพฯ) เมืองเชียงใหม่ และเมืองอื่นๆ ที่อยู่ทางใต้ลงไป ชุมชนวัดเกตจึงมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ตามความจำเป็นทางเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่ในยุคนั้น (<http://teawchiangmai.com> เข้าถึงเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2553)

แผนภาพที่ 4.1 แสดงขอบเขตพื้นที่ของชุมชนวัดเกต

ที่มา กณิกนันต์ วิมาลา. 2552. “พัฒนาการพื้นที่ใช้สอยเรือนร้านค้าย่านวัดเกต จังหวัดเชียงใหม่”.
วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 34.

ที่มา : กองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครเชียงใหม่

ชุมชนวัดเกตุมีที่ตั้งอยู่บริเวณถนนเจริญราษฎร์ ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

จัดตั้งในวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2544

แนวเขต	ทิศเหนือ	ติดกับคุ้มเจ้าราชบุตรหน้าวัดศรีโฆง ถนนเจริญราษฎร์
	ทิศใต้	ติดกับสะพานนวรัฐ ถนนเจริญราษฎร์ ถนนแก้วนารัฐ
	ทิศตะวันออก	ติดกับสี่แยกแมคคอร์มิค ถนนบำรุงราษฎร์ ถนนแก้วนารัฐ
	ทิศตะวันตก	ติดกับสะพานจันทร์สมอนุสรณ์ (แม่ปิง) ถนนเจริญราษฎร์
ประชากร ปี พ.ศ. 2553	จำนวนครัวเรือน	401 ครัวเรือน
	จำนวนประชากร	1,050 คน
	ชาย	445 คน
	หญิง	605 คน

ที่มา : แผนชุมชนประจำปี พ.ศ. 2553 กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครเชียงใหม่ หน้า 2/32

สถานศึกษา ในชุมชนวัดเกิดมีสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมการศึกษาในระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัย มีทั้งสังกัดภาครัฐและเอกชนทั้งหมด 14 แห่ง รายนามของสถาบันศึกษามีดังต่อไปนี้

- 1) โรงเรียนเทศบาลวัดเกิดการาม
- 2) โรงเรียนดักว้า
- 3) โรงเรียนเทศบาลวัดท่าสะอาด
- 4) โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน
- 5) โรงเรียนปิ่นสรวงวิทยลัย
- 6) โรงเรียนจิตกัคดี
- 7) โรงเรียนอนุบาลาวารี
- 8) โรงเรียนอนุบาลกตึกา
- 9) โรงเรียนเชตุพนศึกษา
- 10) การศึกษานอกโรงเรียนศรีโฆง
- 11) โรงเรียนพินรัตน์
- 12) โรงเรียนกาวิละอนุกุล
- 13) โรงเรียนกาวิละ
- 14) โรงเรียนเทศบาลวัดกู่คำ

ศาสนสถาน มีทั้งหมด 10 แห่ง ดังนี้

- 1) วัดเกิดการาม

- 2) วัดสันป่าข่อย
- 3) วัดศรีโคง
- 4) วัดท่าสะอาด
- 5) วัดเชตุพน
- 6) วัดกู่คำ
- 7) มัสยิดอัต-ตักวา (ศาสนาอิสลาม)
- 8) คริสตจักรที่ 1 (ศาสนาคริสต์)
- 9) วัดซิกข์ (ศาสนาซิกข์)
- 10) วัดฟ้าฮ่าม

โรงพยาบาล มีทั้งหมด 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค และโรงพยาบาลหมอวงศ์

4.1.3 ข้อมูลจากการสังเกตบริบท

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่ของชุมชนวัดเกต ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ดังกล่าวจนด้วยการสังเกตบริบทของพื้นที่ ศึกษา สรุปรูปบริบทของชุมชนวัดเกตได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. ถนนในเขตพื้นที่ดังกล่าวมี 2 ช่องทางเดินรถ กว้างประมาณ 6-10 เมตร รถยนต์ไม่สามารถ แขนงกันได้เนื่องจากเป็นถนนสวนทางกัน การจราจรค่อนข้างติดขัด และติดขัดมากในบางเวลา

2. ลักษณะสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกตประกอบไปด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพราะมี ประชาชนที่มีหลายเชื้อชาติและศาสนา คือ พุทธ คริสต์ อิสลาม และซิกข์ มีศาสนสถาน 10 แห่ง มี สถานศึกษา 14 สถาบัน โรงพยาบาล 2 แห่ง

3. ชุมชนวัดเกตมีศิลปวัฒนธรรมที่เก่าแก่เห็นได้จากลักษณะของบ้านเรือนที่ยังคงความเก่าแก่ ของสถาปัตยกรรม

4. ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนวัดเกตยังคงเป็นระบบเครือญาติกันอยู่สังเกตจากการ ทักทายของประชาชนด้วยความเป็นกันเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ลักษณะการปลูกสร้าง บ้านเรือนเป็นลักษณะขยายคือมีพื้นนอกระยะอยู่ในบริเวณเดียวกันหรือพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากคน เมืองแล้วยังมีชาวจีนที่อพยพมาค้าขายและตั้งรกราก มีการชักชวนญาติพี่น้องเพื่อนฝูงเข้ามาอยู่แล้ว มีการแต่งงานกับคนจีนด้วยตนเอง หรือแต่งงานกับคนพื้นเมืองทำให้เกิดเครือญาติในลักษณะเกี่ยว

ดองกันมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ตระกูลของ นายซ้อ-นางหงส์ แซ่เต๋ ซึ่งมาตั้งรกรากอยู่บริเวณวัดเกต แล้วต่อมาแต่งงานกับตระกูลอื่นๆ จึงมีความเกี่ยวดองกันเป็นเครือญาติ เช่น ตระกูลอุณจะนำ ชัยรัตน์ เผ่าชัย เศษคำณ ตระการกมล ตียาภรณ์ โสภโณคร มังตรีสรรค์ ชูติมา เขียวสรี ฯลฯ ปัจจุบันยังมี สมาชิกในครอบครัวนี้อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดเกต (ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง. 2549:151)

5. ประชาชนวัดเกตมีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมาก ในการเข้าร่วมประชุมต่างๆ หรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งรวมถึงการจัดประชุมหารือเกี่ยวกับผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) สืบเนื่องจากการจัดประชุมแต่ละครั้งจะมีประชาชนเข้าร่วมประชุมเกินกว่าที่กำหนดบ่อยครั้ง

6. ประชาชนชุมชนวัดเกตมีความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองเป็นอย่างมาก จนกระทั่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของลำานาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้ลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้และระลึกถึงความยิ่งใหญ่ของลำานา ดังเห็นได้จากการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ขึ้นที่วัดเกตการาม ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ชาวบ้านดูแลกันเองไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณในการดูแลจากทางภาครัฐเลย อีกทั้งการเข้าชมก็ไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆทั้งสิ้น

4.1.4 ข้อมูลจากการวิเคราะห์บริบท

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและศึกษาพื้นที่ชุมชนวัดเกต ตำบลวัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แล้วนั้น สามารถวิเคราะห์บริบทชุมชนย่านวัดเกตได้ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ลักษณะสิ่งแวดล้อมของชุมชนวัดเกตที่ประกอบไปด้วยชนเชื้อชาติอาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนวัดเกต เช่น คนเมือง คนจีน กลุ่มชาติพันธุ์ คนภาคกลาง ฯลฯ อาจจะทำให้ชุมชนวัดเกตมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเคยเป็นท่าเรือในการค้าขายในอดีต แต่ปัจจุบันได้ย้ายไปอยู่อีกฝั่งของแม่น้ำปิงนั่นคือ ตลาดวโรรส อย่างไรก็ตามในชุมชนวัดเกตก็ยังคงมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าบริเวณชุมชนวัดเกต มีสถานประกอบการทั้งร้านอาหาร โรงแรม และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีศาสนสถานครอบคลุมถึง 4 ศาสนา ซึ่งอาจจะทำให้ชุมชนวัดเกตนี้มีความคึกคักอยู่ตลอดเวลา การมีสถานศึกษาหลายสถาบันมีส่วนให้ชุมชนวัดเกตนี้มีความมั่งคั่งมากขึ้น ด้วยเหตุที่ว่าใกล้สถานศึกษาตั้งแต่อนุบาลถึง

มหาวิทยาลัย อีกทั้งมีโรงพยาบาลถึง 2 แห่ง จึงสนับสนุนในการดึงดูดประชาชนเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนวัดเกตแห่งนี้

2. ลักษณะชุมชนวัดเกต มีสภาพถนนไม่ต่างจากอดีตมากนัก เพียงแต่มีการลาดยาง ลักษณะความกว้างของถนนไม่ต่างจากอดีตมากนัก แต่ว่าสภาพการจราจรต่างกันอย่างเห็นได้ชัด สภาพจราจรในปัจจุบันมีความแออัดในบางเวลา คือ เวลาไปทำงานและโรงเรียน และเวลากลับบ้านตอนเย็น ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่าในชุมชนวัดเกตมีความดึงดูดประชาชนมาอยู่อาศัยและประกอบธุรกิจ ทำให้บริเวณชุมชนวัดเกตเกิดความแออัดทั้งประชากรและรถยนต์ อีกทั้งชุมชนวัดเกตยังเป็นทางผ่านเข้าตัวเมืองเชียงใหม่ ที่มาจากอำเภอสันกำแพงและอำเภอดอยสะเก็ด จากสภาพแออัดและการจราจรติดขัด ตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) เป็นเหตุผลหนึ่งในการขยายถนน ได้กำหนดพื้นที่ชุมชนวัดเกตเป็นสีแดง อันหมายถึงเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่น แต่ปัจจุบันประชาชนในชุมชนวัดเกตไม่เห็นด้วย จึงได้มีการคัดค้าน จนได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่สีเหลืองทแยงขาวซึ่งหมายถึงที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และที่อยู่อาศัย

3. ชุมชนวัดเกตเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ภายในสังคมมีลักษณะเป็นเครือญาติ จากการแต่งงานกันเองภายในชุมชน ดังนั้นความเป็นเครือญาติภายในชุมชนวัดเกตจึงส่งผลให้สังคมในชุมชนวัดเกตมีความเข้มแข็งอย่างทุกวันนี้ ทำให้เวลาเกิดปัญหาขึ้นในชุมชนหรือปัญหาเกี่ยวกับเมืองเชียงใหม่ ประชาชนในชุมชนวัดเกตบางคนบางกลุ่มได้ออกมาต่อสู้เรียกร้อง ทั้งนี้ในชุมชนวัดเกตประกอบไปด้วยประชาชนที่มีฐานะค่อนข้างดี มีความรู้ความสามารถ ในหลายๆด้าน จึงทำให้ประชาชนวัดเกตมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ให้เมืองเชียงใหม่ เพื่ออนุรักษ์เมืองเชียงใหม่ร่วมกับกลุ่มอื่นๆที่มีความประสงค์ดีต่อเมืองเชียงใหม่ อย่างเช่น โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ กลุ่มชาวบ้านวัดเกตเป็นกลุ่มสำคัญและกระตือรือร้นในการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งรวมสายในชุมชนวัดเกตด้วย

4.2 ความเป็นมาของโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การวางผังเมืองเป็นไปตามนโยบายจากส่วนกลางคือกระทรวงมหาดไทย มีกฎกระทรวงใช้บังคับทุกจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยมีการปรับปรุงทุก 5 ปี ครั้งล่าสุดคือฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3 การมีผังเมืองนั้นเป็นสิ่งที่ดีเพื่อควบคุมเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นการยกเลิกผังเมืองจึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถกระทำได้ เพราะว่าการไร้ซึ่งผังเมืองจะทำให้เกิดความเดือดร้อนดังเช่นที่จังหวัดหลายจังหวัดได้รับความเดือดร้อนเรื่องผังเมืองอยู่ขณะนี้

การยกเลิกผังเมืองไม่สามารถกระทำได้แต่สามารถที่จะแก้ไขได้ในบางเรื่อง ผังเมืองมีหลายระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น ผังเมืองประกอบด้วย 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ผังที่กำหนดการใช้ที่ดินว่าเป็นย่านค้าขาย เพาะปลูก ย่านอนุรักษ์ จำกัดตึกสูง โดยใช้สีเป็นสีแสดง ประเภทที่สองคือผังคมนาคมขนส่งหรือผังถนน ซึ่งเป็นผังเมืองที่ประชาชนคัดค้านเนื่องจากการวางผังคมนาคมขนส่งนี้มีโครงการขยายถนนเกิดขึ้นในเขตเมืองกว่า 30 สาย

การกำหนดพื้นที่โดยใช้สี มีทั้งหมด 11 สี ได้กำหนดลักษณะของพื้นที่โดยใช้สีต่างๆ แต่ละสีมีลักษณะดังต่อไปนี้ (ดูแผนภาพที่ 4.3) (สำนักงานกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่)

1. สีเหลืองมีเส้นทแยงสีขาว หมายถึง ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อการอยู่อาศัย

ใช้เป็นที่อยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจกรรมอื่นใช้ได้ไม่เกิน 10 %

ห้าม

- 1) โรงงาน ยกเว้นตามบัญชีแนบท้าย
- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่เก็บรักษา
- 3) สถานที่ก๊าช ยกเว้นร้านจำหน่ายก๊าช
- 4) การอยู่อาศัยประเภทห้องแถว ตึกแถวหรือบ้านแถว
- 5) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- 6) สถานบริการ
- 7) จัดสรรที่ดินทุกประเภท
- 8) โรงฆ่าสัตว์

- 9) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร
- 10) คลังสินค้า
- 11) สวนสนุก หรือสวนสัตว์
- 12) คลังวัตถุระเบิดหรือวัตถุเคมี
- 13) ศูนย์ประชุมหรืออาคารแสดงสินค้า
- 14) ซื้อมาหรือเก็บเศษวัสดุ
- 15) ซื้อมาหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า
- 16) อาคารพื้นที่เกิน 1,000 ตารางเมตร
- 17) อาคารสูงเกิน 9 เมตร และบริเวณระยะห่าง 200 เมตรจากเขตวัด โบสถ์ มัสยิด
- 18) ต้องมีที่ว่างน้อยกว่า 50 % ของแปลงที่ดิน
- 19) ต้องมีที่ว่างห่าง 6 เมตรจากฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง แหล่งสาธารณะ เว้นแต่การก่อสร้างเพื่อคมนาคมทางน้ำ

2. สี่เหลี่ยม หมายถึง ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย

ใช้เป็นที่อยู่อาศัย บ้านเดี่ยว หรือบ้านแฝด สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจกรรมอื่นใช้ได้ไม่เกิน 10 %

ห้าม

- 1) โรงงานยกเว้นตามบัญชีแนบท้าย
- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่เก็บรักษา ยกเว้นสถานีน้ำมัน
- 3) สถานที่เก็บก๊าซ ยกเว้นร้านจำหน่ายก๊าซ สถานีบริการเติมก๊าซ
- 4) การอยู่อาศัย หรือประกอบการพาณิชยกรรมประเภทอาหารขนาดใหญ่
- 5) โรงแรม
- 6) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- 7) สุสาน
- 8) สวนสนุกหรือสวนสัตว์
- 9) ศูนย์ประชุม หรืออาคารแสดงสินค้า
- 10) ซื้อมาหรือเก็บวัสดุ
- 11) ซื้อมา หรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า
- 12) อาคารสูงเกิน 12 เมตร

3. สีส้ม หมายถึง ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง

ใช้เป็นที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยว สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจการอื่นใช้ได้ไม่เกิน 15 %

ห้าม

- 1) โรงงาน ยกเว้นตามบัญชีแนบท้าย
- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่เก็บรักษา ยกเว้นสถานีน้ำมัน
- 3) สถานที่เก็บก๊าซ ยกเว้นร้านจำหน่ายก๊าซ สถานีบริการเติมก๊าซ
- 4) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- 5) สุสาน
- 6) ซooขายหรือเก็บวัสดุ
- 7) ซooขาย หรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า
- 8) อาคารสูงเกิน 6 เมตร บริเวณ ระยะห่าง 200 เมตรจากวัดอุโมงค์ วัดป่าแดง และเจดีย์ใกล้เขื่อนป้อเลี้ยง
- 9) อาคารสูงเกิน 12 เมตร บริเวณ หลังวัดสวนดอก ช่างเคียน เจ็ดยอด
- 10) อาคารสูงเกิน 12 เมตร บริเวณย่านนิมมานเหมินท์ และซอยวัดอุโมงค์
ห้ามสร้างศูนย์ประชุม หรืออาคารแสดงสินค้า
มีที่ว่างไม่น้อยกว่า 40% ของแปลงที่ดิน
ห้ามอาคารที่มีพื้นที่เกิน 1,000 ตารางเมตร
- 11) อาคารสูงเกิน 15 เมตร บริเวณ โชตนา วังสิงห์คำ ศรีปิงเมือง เวียงพิงค์ เวียงกุมกาม หางดง ห้ามสร้างโรงแรม

- 12) อาคารสูงเกิน 23 เมตร บริเวณ แม่โจ้ สันทราย เลียบถนนเชียงใหม่-ลำปาง(สองฝั่งถนน)
ห้ามสร้างศูนย์ประชุม หรืออาคารแสดงสินค้า
มีที่ว่างไม่น้อยกว่า 40% ของแปลงที่ดิน

4. สีแดง หมายถึง ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม และที่อยู่อาศัยหนาแน่น

ใช้เป็นที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยว สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจการอื่นใช้ได้ไม่เกิน 15 %

ห้าม

- 1) โรงงาน ยกเว้นตามบัญชีแนบท้าย
- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่เก็บรักษา ยกเว้นสถานีน้ำมัน
- 3) สถานที่เก็บก๊าซ ยกเว้นร้านจำหน่ายก๊าซ สถานีบริการเติมก๊าซ
- 4) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- 5) สุสาน
- 6) ซooขายหรือเก็บวัสดุ
- 7) ซooขาย หรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า
- 8) อาคารสูงเกิน 12 เมตร บริเวณช่วงสิงห์ (ด้านสุสานจีน) ตลาดช้างเผือก-ตลาดธานินทร์-ย่านสันติธรรม
- 9) อาคารสูงเกิน 12 เมตร บริเวณ ถนนห้วยแก้ว (ด้านใต้) ย่านวัดอุโมงค์-ตลาดพะยอม(ด้านถนนสุเทพ) ใช้เป็นที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจกรรมอื่นใช้ได้ไม่เกิน15%

ห้าม ศูนย์ประชุม หรืออาคารแสดงสินค้า

ห้าม อาคารที่มีพื้นที่เกิน 1,000 ตารางเมตร

ห้าม เปิดสถานบริการ

ห้าม สวนสนุก หรือสวนสัตว์

มีที่ว่างไม่น้อยกว่า 40% ของแปลงที่ดิน

5. สีน้าตาลอ่อน หมายถึง ที่ดินประเภท อนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

ที่ดินของรัฐ ใช้เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น การรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อม การสาธารณูปโภคและการสาธารณูปการ เท่านั้น

ที่ดินของเอกชน ใช้เพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

โรงงานบางประเภทตามบัญชีแนบ ที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยว พาณิชยกรรม สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและการสาธารณูปการ เท่านั้น

ห้าม

- 1) โรงงาน ยกเว้น ตามบัญชีแนบท้าย และต้องอยู่ห่างจากริมฝั่งแม่น้ำไม่น้อยกว่า 500 เมตร

- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่เก็บรักษา
- 3) สถานที่เก็บก๊าซ ยกเว้นร้านจำหน่ายก๊าซ
- 4) การอยู่อาศัย หรือประกอบพาณิชยกรรมประเภทห้องแถว ตึกแถว หรือบ้านแถว
- 5) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หอพัก หรืออาคารอยู่อาศัยรวม
- 6) การจัดสรรที่ดินทุกประเภท
- 7) โรงแรม
- 8) โรงมหรสพ
- 9) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- 10) สุสาน
- 11) ซื้อมาหรือเก็บเศษวัสดุ
- 12) ซื้อมาหรือเก็บชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า
- 13) สวนสนุก หรือสวนสัตว์
- 14) สถานที่เก็บ หรือพักสินค้า หรือสิ่งของประโยชน์เพื่อการค้า ไม่รวมสินค้าเก็บไว้เพื่อจำหน่าย
- 15) ศูนย์ประชุม หรืออาคารแสดงสินค้า เว้นแต่อาคารนั้นส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรม และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น
- 16) อาคารสูงเกิน 12 เมตร และต้องมีลักษณะหลังคาที่มีรูปทรงตามสถาปัตยกรรมพื้นเมืองล้านนา ต้องมีที่ว่าง 30% รอบๆอาคารเพื่อปลูกต้นไม้

6. สีม่วงอ่อน หมายถึง ที่ดินอุตสาหกรรมเฉพาะกิจ

ใช้เป็นประโยชน์ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในลักษณะโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้บัญชีท้ายข้อกำหนดนี้ คลังสินค้า การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ

ห้าม

- 1) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภทชนิดและจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีแนบท้ายข้อกำหนด

- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลวและก๊าซธรรมชาติเพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- 3) สถานีบรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงสถานบริการร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และสถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ
- 4) การจัดสรรที่ดินทุกประเภท เว้นแต่การจัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม
- 5) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชยกรรมประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก ซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่
- 6) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- 7) โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร
- 8) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- 9) สถาบันการศึกษา
- 10) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงเด็ก
- 11) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนชรา
- 12) สถานสงเคราะห์หรือรับเลี้ยงคนพิการ
- 13) สุสานและฌาปนสถาน

7. สีเขียว หมายถึง ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม

ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นใหญ่สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนี้ได้ในแต่ละบริเวณ

ห้าม

- 1) โรงงาน ยกเว้นตามบัญชีแนบท้าย
- 2) คลังน้ำมันเชื้อเพลิง และสถานที่เก็บรักษา ยกเว้นสถานีน้ำมัน
- 3) สถานที่เก็บก๊าซ ยกเว้นร้านจำหน่ายก๊าซ สถานีบริการเติมก๊าซ
- 4) การอยู่อาศัย หรือประกอบพาณิชยกรรมประเภทห้องแถว ตึกแถว หรือบ้านแถว
- 5) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หอพัก หรืออาคารอยู่อาศัยรวม
- 6) การจัดสรรที่ดินทุกประเภท

7) โรงแรม

8) โรงมหรสพ

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้เพื่อกิจการใดๆ ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารขนาดใหญ่สูงไม่เกิน 12 เมตร แต่ไม่หมายความรวมถึงโครงการสร้างสำหรับใช้ในการส่งกระแสไฟฟ้า รับส่งวิทยุโทรทัศน์หรือสัญญาณสื่อสารทุกสารชนิด

การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นคาบฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

8. สีเขียวอ่อน หมายถึง ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ที่ดินของรัฐ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการหรือเกี่ยวข้องกับนันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ที่ดินของเอกชน ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อนันทนาการหรือเกี่ยวข้องกับนันทนาการ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การอยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว การท่องเที่ยว เกษตรกรรม การสาธิตปลูกและสาธิตปลูก หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ห้าม

- 1) โรงงานบำบัดน้ำเสีย
- 2) การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย
- 3) การเลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้เพื่อกิจการใดๆ ให้ดำเนินการหรือประกอบกิจการได้ในอาคารที่ไม่ใช่อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 12 เมตร แต่ไม่หมายความรวมถึงโครงการสร้างสำหรับใช้ในการส่งกระแสไฟฟ้า รับส่งวิทยุโทรทัศน์หรือสัญญาณสื่อสารทุกสารชนิด

การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นคาบฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

9. สีเขียวมะกอก หมายถึง ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา

ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการศึกษาหรือเกี่ยวข้องกับการศึกษา สถาบันราชการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ห้าม

ก่อสร้างอาคารที่มีความสูงเกินกว่าที่กำหนดไว้ในบริเวณข้างเคียง

10. ติเทาอ่อน หมายถึง ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา

ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการศาสนาหรือเกี่ยวข้องกับการศาสนา การศึกษา สถาบันราชการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น

ห้าม

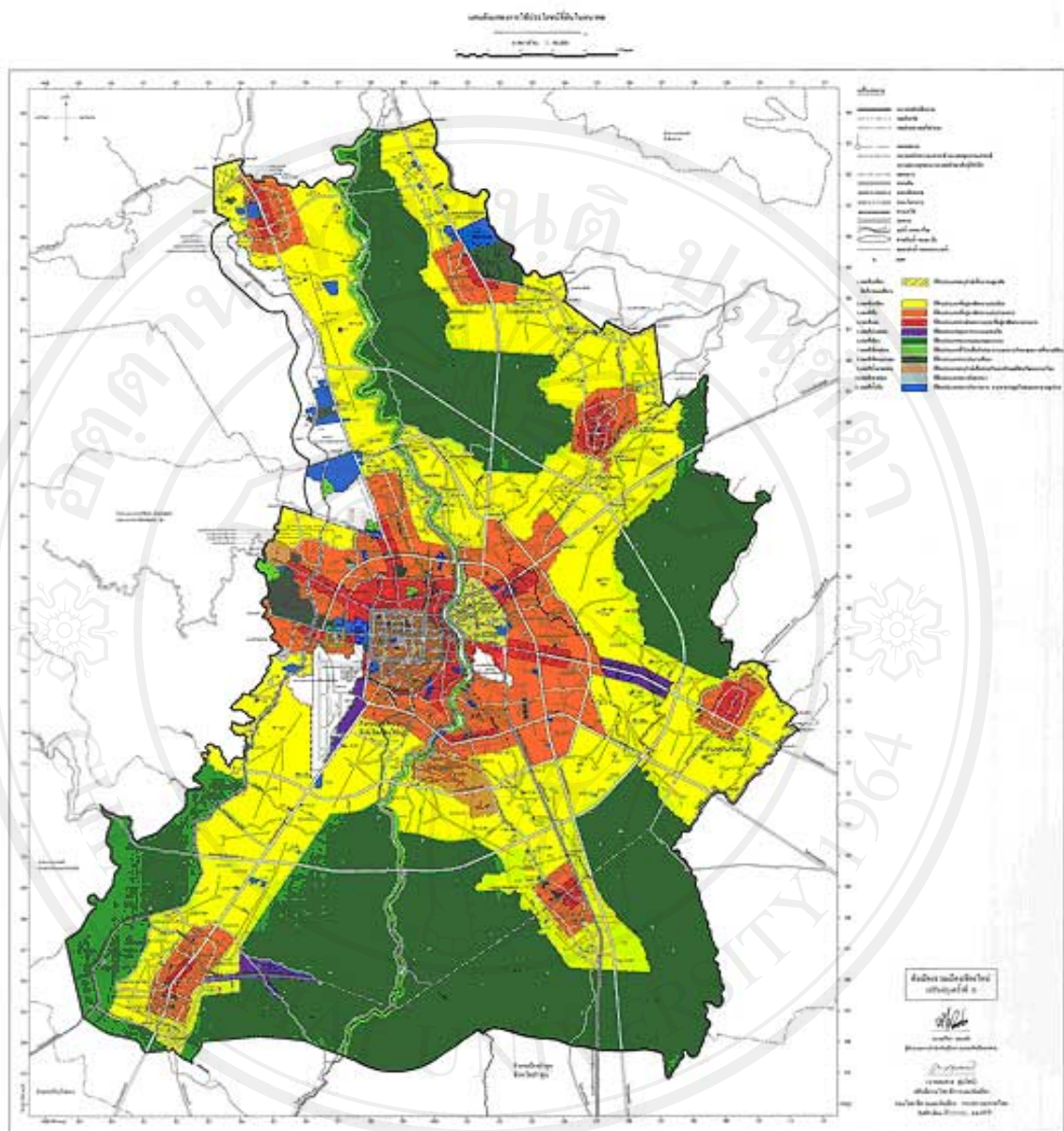
ก่อสร้างอาคารที่มีความสูงเกินกว่าที่กำหนดไว้ในบริเวณข้างเคียง

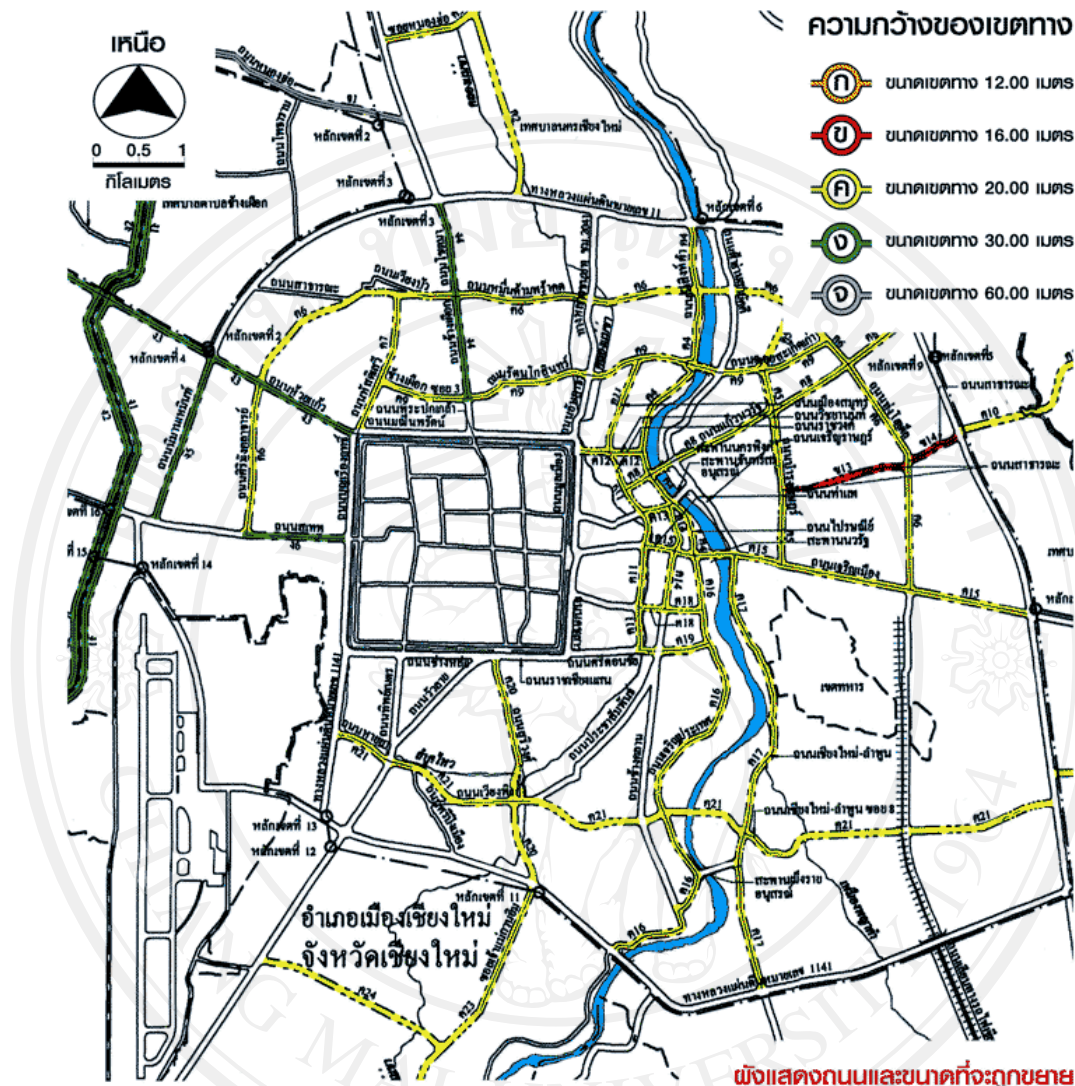
11. สีนํ้าเงิน หมายถึง ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการของรัฐ กิจการเกี่ยวกับการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้นและการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้

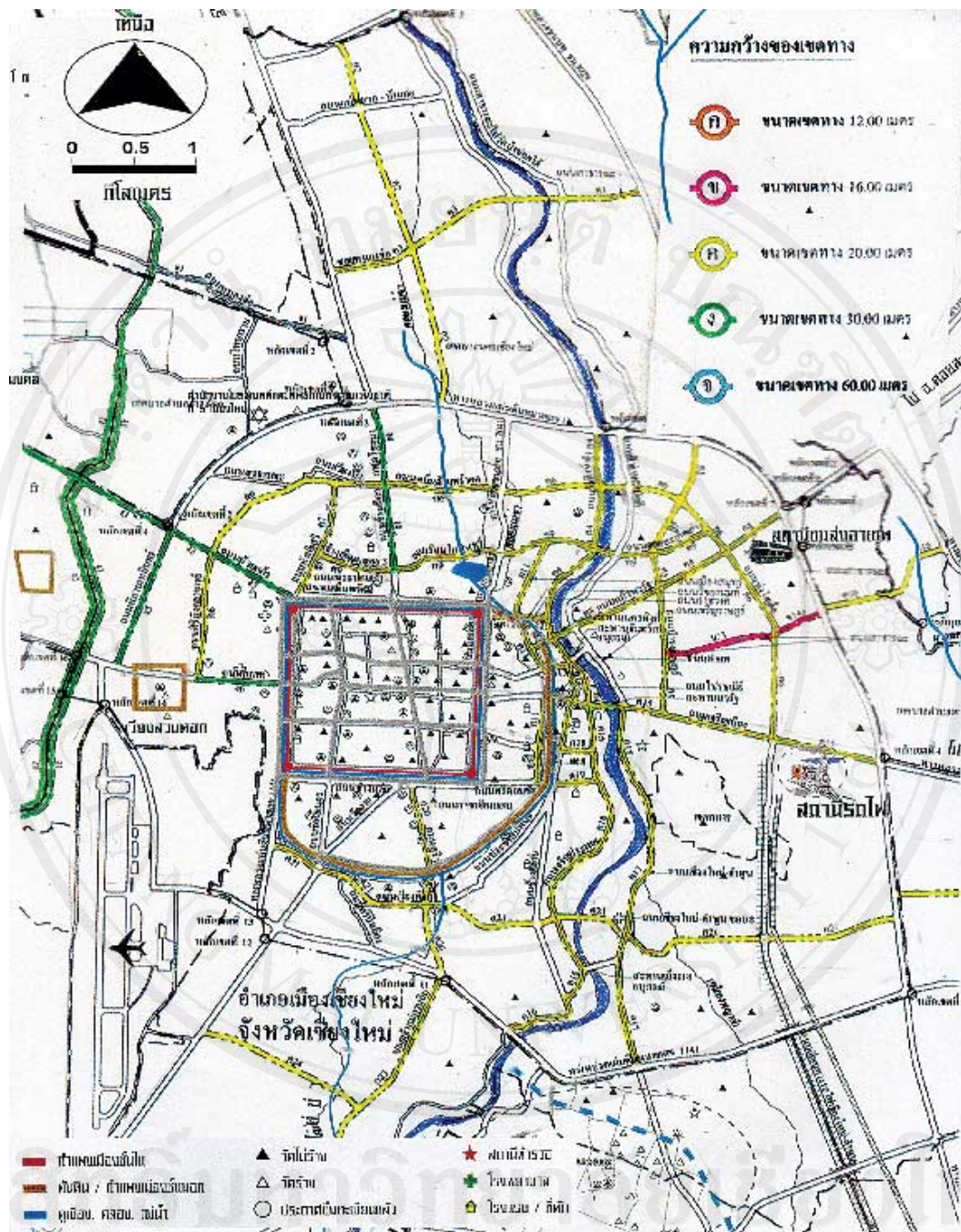
ห้าม

ก่อสร้างอาคารที่มีความสูงเกินกว่าที่กำหนดไว้ในบริเวณข้างเคียง

แผนภาพที่ 4.4 แสดงผังและถนนที่จะถูกขยาย

แผนภาพที่ 4.5 แสดงรายละเอียดผังและถนนที่จะถูกขยาย

ขั้นตอนการพิจารณาผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ของสำนักงานโยธาธิการ และผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 1 ดำรงกำหนดเขต (ตั้งแต่ พ.ศ. 2546)

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวคิด วางผังร่างและร่างข้อกำหนด (ตั้งแต่ พ.ศ. 2547)

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมคณะกรรมการด้านผังเมือง (เมื่อ 13 ก.ย. 2539)

ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณา ประสานงานและจัดทำผังเมือง (เมื่อ 27 ต.ค. 2549)

ขั้นตอนที่ 4 ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมและปิดประกาศ 15 วันรับฟังความคิดเห็น (เมื่อ 16 มี.ค. 2550) (มติ เห็นชอบปิดประกาศ 15 วันรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชน)

ประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หอประชุมอำเภอแมริม อำเภอแมริม (เมื่อ 17 มี.ค. 2550)

หอประชุม ร.ร.หางดงราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอหางดง (เมื่อ 17 มี.ค. 2550)

หอประชุม ร.ร.วัดโนทัยพาศ อำเภอเมืองเชียงใหม่ (เมื่อ 18 มี.ค. 2550)

ห้องประชุม อบต.สุเทพ ตำบลสุเทพ (เมื่อ 8 เม.ย. 2550)

ขั้นตอนที่ 5 ประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวม (เมื่อ 16 เม.ย. 2550)

ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาด้านผังเมือง (เมื่อ 29 พ.ค. 2550)

ประชุมคณะกรรมการผังเมือง (เมื่อ 12 ก.ค. 2550)

(มติเห็นชอบ ปิดประกาศให้ประชาชนยื่นคำร้องภายในกำหนด 90 วัน)

ไม่สามารถปิดประกาศรับคำร้องได้ขณะนั้นเนื่องจากสาเหตุ

1. มีการคัดค้านจากประชาชน และเกิดผลกระทบต่อทุกภาคส่วน
2. กรมโยธาธิการและผังเมือง จะดำเนินปิดประกาศเอง โดยรอความเห็นจาก

จังหวัดก่อน

จังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานภาคประชาชน จำนวน 36 ท่าน (เมื่อ 23 ม.ค. 2551)

เพื่อแก้ไขปรับปรุงผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน(ผังสี) และข้อกำหนด

(ข้อสังเกตไม่รวมการขยายถนน)

ประชุมกลุ่มวัดเกต- ฟาช่าม (เมื่อ 12 ก.พ. 2551)

ประชุมกลุ่มนิมานเหมินท์- ซอยวัดอุโมงค์ (เมื่อ 15 ก.พ. 2551)

ประชุมกลุ่มอสังหาริมทรัพย์จังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน และภาคธุรกิจ (เมื่อ 22 ก.พ. 2551)

(มีการแก้ไข เช่น ย่านวัดเกต จากสีแดงเป็นสีเหลืองมีเส้นทแยงขาว และกำหนดความสูงอาคาร)

ขั้นตอนที่ 6 คณะอนุกรรมการผังเมืองและผู้บริหารกรมโยธาธิการและผังเมือง (เมื่อ 24 ม.ค. 2551)

(มติเห็นชอบปิดประกาศให้ประชาชนยื่นคำร้องภายในกำหนด 90 วัน)

ปิดประกาศแผนผังและข้อกำหนดเพื่อให้ยื่นขอแก้ไขหรือยกเลิกข้อกำหนดภายใน 90 วัน (วันที่ 12 ส.ค. – 18 พ.ย. 2551)

(คำร้อง ถ้าไม่ยื่นภายในกำหนด 90 วันจะไม่มีกรยกขึ้นมาพิจารณาตามขบวนการของกฎหมาย)

ขั้นตอนที่ 7 รวบรวม ตรวจสอบ และพิจารณาคำร้อง ขอแก้ไขหรือขอยกเลิก

ประชุมคณะที่ปรึกษา พิจารณาคำร้อง (เมื่อ 22 ธ.ค. 2551-มีการประชุมครั้งต่อไป)

ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านผังเมือง พิจารณาคำร้อง

ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมือง พิจารณาคำร้อง

ประชุมคณะกรรมการผังเมือง พิจารณาคำร้อง

(จะเป็นผู้ตัดสินคำร้องและถือเป็นการสิ้นสุด)

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำเอกสารเสนอกระทรวงมหาดไทย นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายผังเมืองรวม

ขั้นตอนที่ 9 ประชุมคณะกรรมการร่างกฎหมายกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาประชุมกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ 10 คณะรัฐมนตรีพิจารณาหลักการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

พิจารณาลงนามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ขั้นตอนที่ 11 คณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกา

ขั้นตอนที่ 12 คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบพิจารณาเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 13 คณะกรรมการกฤษฎีกาประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 14 กรมโยธาธิการและผังเมือง จัดทำร่างกระทรวง 10 ชุด

ขั้นตอนที่ 15 สำนักงานกฤษฎีกาให้เลขาธิการรัฐมนตรีและกระทรวงคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่งร่างกระทรวงให้กระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ 16 เสนอกฎกระทรวงให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามประกาศใช้
กฎกระทรวง

ขั้นตอนที่ 17 กรมโยธาธิการและผังเมือง จัดพิมพ์ แผนที่ และแผนผัง

ขั้นตอนที่ 18 ส่งกฎกระทรวงไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา

จากขั้นตอนการพิจารณาผังเมืองทั้งหมด 18 ขั้นตอนนั้น ปัจจุบันอยู่ขั้นตอนที่ 8 เพราะว่าจะต้องมีการพิจารณาผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่อีกครั้ง อันเนื่องมาจากแผนดังกล่าวมีประชาชนไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าขั้นตอนทั้งหมด 8 ขั้นตอนที่ผ่านมา มีขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 5 และขั้นตอนที่ 6 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) โดยที่บางขั้นตอนมีการประชุมกันหลายครั้ง แต่จากการสัมภาษณ์ประชาชนชุมชนวัดเกตพบว่าบางคนไม่ทราบถึงโครงการขยายถนน เนื่องจากประชาชนไม่ทราบว่าสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่จัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับการวางผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ขึ้น โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เกิดขึ้นจากการวางผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ตามหลักวิชาการของรัฐที่จะต้องรองรับสังคมและเศรษฐกิจที่เจริญขึ้น แผนการรองรับอย่างหนึ่งคือ โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อันเนื่องมาจากการจราจรแออัด เพื่อให้เกิดความคล่องตัวของการจราจรและการขนส่ง การขยายถนนจึงเป็นหลักการหนึ่งในการรองรับการเติบโตของเมืองเชียงใหม่

เมื่อพิจารณาตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเริ่มจากการสำรวจพื้นที่ในปี พ.ศ. 2546 ไม่สามารถสรุปได้ถึงบุคคลที่เป็นผู้สำรวจ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2547 เป็นขั้นตอนที่ 2 มีการ

วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดแนวคิด วางผังร่างและร่างข้อกำหนด ซึ่งใช้เวลาผ่านไป 1 ปี ทั้ง 2 ขั้นตอนนี้ไม่มีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแต่อย่างใด แสดงว่าการกำหนดแผนผังเมืองกระทำโดยภาครัฐที่เป็นผู้คิดและวางแผน ถึงแม้ว่าผู้คิดและวางแผนจะมีคุณวุฒิมากเพียงใด มีแนวคิดที่ดีและสามารถพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญ จุดนี้จึงเป็นจุดบกพร่องของทางภาครัฐ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเรื่องของการวางผังเมืองสมควรที่จะให้เจ้าของพื้นที่คือประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางผังเมืองหรือกำหนดนโยบายของตนเองตั้งแต่ในระยะเริ่มแรก

ขั้นตอนที่ 3 คือ การประชุมคณะกรรมการผังเมือง และประชุมคณะอนุกรรมการการพิจารณา ประสานงานและจัดทำผังเมือง ก่อนเข้าสู่ขั้นตอนที่ 4 ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น มีการประชุมคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมและปิดประกาศ 15 วัน เพื่อรับฟังความคิดเห็น เมื่อวันที่ 16 มี.ค. 2550 ซึ่งผลสรุปคือ มติ เห็นชอบปิดประกาศ 15 วันรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นที่น่าสงสัยคือการประชุมเกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ 4 แห่ง ใช้เวลา 3 วัน จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ในขั้นตอนที่ 4 นั้น ประชาชนในพื้นที่ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้เข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็นดังกล่าว ทำให้ในขั้นตอนที่ 4 นี้มีมติเห็นชอบ ผ่านเข้าสู่กระบวนการขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 5 มีการประชุมกันอีกครั้งของคณะกรรมการผังเมือง อนุกรรมการผังเมือง และที่ปรึกษาคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาด้านผังเมือง เสร็จสิ้นจึงประกาศ 90 วันเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และยื่นคำร้องภายใน 90 วัน และขั้นตอนที่ 5 ไม่สามารถปิดประกาศรับคำร้องได้ขณะนั้น เนื่องจากการคัดค้านจากประชาชนหลายภาคส่วน

จากนั้นในขั้นตอนที่ 6 คณะอนุกรรมการผังเมืองและผู้บริหารกรมโยธาธิการและผังเมือง มีมติเห็นชอบปิดประกาศให้ประชาชนยื่นคำร้องภายในกำหนด 90 วัน และปิดประกาศแผนผังและข้อกำหนดเพื่อยื่นแก้ไขหรือยกเลิกข้อกำหนดภายใน 90 วัน (ตั้งแต่วันที่ 12 สิงหาคม – 18 พฤศจิกายน 2551) ซึ่งประชาชนหลายภาคส่วนได้ร่วมมือกันยื่นคำร้อง จึงทำให้ขั้นตอนของผังเมืองต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากในผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ได้มีการกำหนดถึงโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และการกำหนดพื้นที่สี ซึ่งประชาชนไม่เห็นด้วยกับข้อกำหนด จึงได้ยื่นเรื่องคัดค้านให้มีการแก้ไขดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 7 เป็นการรวบรวม ตรวจสอบ และพิจารณาคำร้อง ขอแก้ไขหรือขอยกเลิกของ คณะกรรมการและอนุกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาคำร้องต่างๆ จนไปสู่ขั้นตอนที่ 8 คือจัดทำ เอกสารเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย และนำเสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายผังเมืองรวม ต่อไป

เมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) จะเห็นว่า เป็นการกำหนดนโยบายที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐกับสังคมในลักษณะของรัฐเป็นศูนย์กลางของสังคม รัฐจะเป็นผู้กำหนดส่วนต่างๆ ของสังคม อย่างไรก็ตามประชาชนที่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญและการกระจายอำนาจ จึงมีการต่อสู้หรือปกป้อง ตนเองโดยใช้อำนาจจากรัฐธรรมนูญเป็นตัวสำคัญในการคัดค้านผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ในการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เกิดขึ้นจากหลาย ภาคว่าส่วนร่วมกัน โดยใช้วิธีการเคลื่อนไหวทางสังคม และประชาสังคม คือประชาชนไม่ยอมให้รัฐ ครอบงำหรือสั่งการเสมอไป เมื่อเกิดปัญหาประชาชนส่วนใหญ่มองว่าเป็นวิกฤตการณ์หรือสภาพ ปัญหาในสังคม ประชาชนจึงเกิดการรวมกลุ่มกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการจัดตั้งเป็นองค์กร เครือข่าย ชมรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ลักษณะของการรวมกลุ่มมีความหลากหลายทางอาชีพ และชนชั้นตามแบบของการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่ และภายในกลุ่มประชาชนบางคน ก็มีผลประโยชน์ที่แอบแฝงในการเข้าร่วมกับกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ที่แอบแฝงของบางคนที่เข้าร่วม กลุ่มคือการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้นส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและธุรกิจของ ตนเอง หรือแม้กระทั่งการถูกโยกย้ายบ้านโดยที่ไม่เต็มใจ ดังเช่น ชิริยุทธ บุญมี (2536 อ้างใน อนุชาติ พวงสำลี และวีรบูรณ์ วิจารณ์ทศกุล, 2540:5) ได้กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาพื้นฐานทางสังคม ต้องมองไปที่ “พลังที่สาม” คือ พลังของสังคม ซึ่งถ้าสังคมมีความเข้มแข็งที่เกิดจากทุกภาคส่วนแล้ว จะสามารถผลักดัน เปลี่ยนแปลงสังคมได้ ทั้งนี้สังคมที่เข้มแข็งจะเน้นที่ลักษณะกระจาย (Diffuse) พลังทางสังคมที่มาจากทุกส่วนทุกวิชาชีพทุกระดับ ถึงแม้ว่าการรวมกลุ่มคัดค้านจะเน้น ในบางคนไปในเรื่องของอนุรักษวัฒนธรรมแต่จากการสังเกตและสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่จะสูญเสียมากกว่าเรื่องของการอนุรักษ

4.3 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมในหัวข้อนี้ประกอบด้วย

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับประชาชน
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับประชาชน
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนท้องถิ่นกับประชาชน
- 4) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม

เพื่อให้เข้าใจผลการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทของราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

4.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่กับประชาชนนั้น ไม่ค่อยมีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากการทำงานของหน่วยงานทั้งสองไม่เหมือนในอดีต ปัจจุบันมีการกระจายอำนาจ การขยายถนนจึงได้มีการโอนภารกิจนี้ให้กับหน่วยงานท้องถิ่นกระทำ ซึ่งความสัมพันธ์ของประชาชนกับภาครัฐดีขึ้น

ขณะเดียวกันส่วนประชาชนเห็นว่ารัฐบาลปัจจุบันไม่มีความสามารถ ไม่มีผลงานให้ประชาชน งบประมาณที่เคยได้ในอดีตถูกลดลง จึงเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมขึ้นอยู่กับชุดของรัฐบาลด้วยว่าจะเป็นอย่างไ

กรณีโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่มีการจัดประชุมเชิญผู้บริหารระดับสูงในรัฐบาลของชุดนายกรัฐมนตรีกิตติยา เวชชีวะ มาเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงเหตุผลและผลต่อกันของภาครัฐและภาคประชาชน แต่ด้วยเหตุทางการเมืองกำลังอยู่ในสภาวะตึงเครียดจึงทำให้มีประชาชนบางส่วนเข้ามาประท้วงและขับไล่ตัวแทนของทางภาครัฐที่จะเข้าร่วมประชุม จึงทำให้ไม่ได้ปรึกษากันในประเด็นโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมได้ในลักษณะสังคมล้อมรัฐ

การกำหนดนโยบายส่วนใหญ่เกิดจากแนวคิดแบบบนลงล่าง (Top-Down) เป็นการกำหนดจากส่วนบน คือ ราชการส่วนกลางลงสู่ด้านล่างคือท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ ในส่วนโครงการขยายถนนเช่นกันที่แสดงให้เห็นการกำหนดนโยบายจากบนสู่ล่างอย่างชัดเจน ซึ่ง

หมายความว่าได้ว่าขณะนั้นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมเป็นลักษณะของรัฐล้อมสังคม เช่นเดียวกับที่อนุสรณ์ ลีมนิติ (2542:39-75) อธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างรัฐและสังคม ถึงตัวแบบรัฐนิยมหรือรัฐนิยมยุคใหม่ (Neo-statism) คือ จะเน้นอำนาจอิสระในการกำหนดนโยบายและโครงสร้างอำนาจรัฐที่ครอบคลุมกิจกรรมของคนกลุ่มต่างๆในสังคม อย่างไรก็ตามก็ต้องยอมรับว่ารัฐนั้นก็ไม่ได้มีอำนาจอิสระโดยสิ้นเชิงแต่อย่างใด แต่จะใช้ความเป็นอิสระของตนภายในวงล้อมของกลุ่มคนในสังคมและพลังระหว่างประเทศ

การกำหนดนโยบายอย่างอิสระของรัฐส่วนกลางในโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนชาวเชียงใหม่อย่างมาก ทำให้เกิดการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของประชาชนในการต่อต้านรัฐ ตรงกับแนวคิดของชยอนันต์ สมุทวณิช ที่ว่าการล้อมรัฐโดยพลังทางสังคม หมายถึง การที่กลุ่มยุทธศาสตร์กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือแนวร่วมพันธมิตรของหลายกลุ่มสามารถใช้กลไกของรัฐ ไม่ว่าจะในทางตรงหรือทางอ้อมให้เป็นประโยชน์ต่อเป้าหมายของตน ดังที่โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ถูกประชาชนคัดค้านอย่างมาก

อย่างไรก็ตามทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีการตกลงทำความเข้าใจกันใหม่ บ่งบอกให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมในท้ายที่สุดที่มีลักษณะความสัมพันธ์แบบสังคมร่วมรัฐ

4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับประชาชน

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับราชการส่วนภูมิภาคคือจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าทั้ง 2 ฝ่ายยังคงมีกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ สืบเนื่องจากการขอเข้าสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ที่มีประชาชนเข้ามาขอพบจำนวนมาก และอีกทั้งงานออกนอกพื้นที่ในจังหวัดมีมาก บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับประชาชนได้เป็นอย่างดี จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าจังหวัดเชียงใหม่มีการพบปะ จัดกิจกรรมให้ประชาชนได้เข้าร่วมหลายกิจกรรม โดยทั้งผ่านทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดทำขึ้นเอง ซึ่งในส่วนโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่ประชาชนออกมาคัดค้าน ทางจังหวัดเชียงใหม่เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ประชาชนผู้คัดค้านได้ให้ความสำคัญและ

ขอความร่วมมือในการติดต่อกับกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้เรื่องที่อยู่อาศัยที่ผู้คัดค้านได้แสดงเจตนาขอรื้อถอนและเหตุของการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ผ่านทางจังหวัดเชียงใหม่ โดยยื่นหนังสือถึงท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับประชาชนในเชิงนโยบายของอนุสรณ์ ล้อมมณีอธิบายได้ว่าเป็นลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแบบพหุนิยม (Pluralism) ในความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม แสดงออกในลักษณะที่ประชาชนกลุ่มต่างๆ ในสังคมมีบทบาทในการควบคุมและผลักดันการตัดสินใจของรัฐผ่านสถาบัน และกระบวนการทางการเมือง การบริหาร และสังคม เช่น พรรคการเมือง รัฐสภา ระบบราชการ สื่อ เป็นต้น ตัวแบบพหุนิยม รัฐและรัฐบาลคือสิ่งเดียวกัน ดังนั้นประชาชนไม่จำเป็นต้องเชื่อฟังรัฐหรือยอมรับอำนาจรัฐในทุกเรื่อง

4.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนท้องถิ่นกับประชาชน

จากการสัมภาษณ์พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนท้องถิ่นและประชาชนในปัจจุบันในลักษณะที่ดี คือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากเป็นพิเศษ โดยที่ทางท้องถิ่นจะจัดให้มีการประชุมเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน ซึ่งจะได้จัดการกับปัญหาของประชาชนได้ตรงจุดและทันทั่วถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า ท่อระบายน้ำ เสียตามสาย นอกจากนี้แล้วท้องถิ่นยังให้ความสำคัญกับสื่อ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เห็นว่าเทศบาลและท้องถิ่นกำลังทำอะไรอยู่ ซึ่งปัจจุบันนี้การทำงานของเทศบาลจะเป็นลักษณะ 2 ทาง เพื่อแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ดังนั้นแล้วท้องถิ่นจะเอาความคิดของประชาชนเป็นหลักในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมตามประเพณี นโยบายต่างๆ ส่วนใหญ่แล้วจะได้มาจากความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่สุด และทางท้องถิ่นเองจะเป็นฝ่ายสนับสนุนประชาชนมากกว่าเป็นผู้กำหนดเอง

ปัจจุบันทางเทศบาลนครเชียงใหม่จัดให้มีการประชุมในแต่ละชุมชนทุกเดือน เพื่อสอบถามความต้องการของชุมชน แล้วทางเทศบาลก็จะนำมาประมวลผลแล้วจัดการให้กับชุมชน ซึ่งการทำงานในลักษณะนี้ทางเทศบาลคิดว่าเป็นสิ่งดีต่อชุมชนมากกว่าที่ทางเทศบาลจัดทำให้ชุมชนเอง มีตัวอย่างจากคำกล่าวจากตัวแทนจากเทศบาลนครเชียงใหม่ว่า

“ทางชุมชนต้องการที่ระบายน้ำที่ใหญ่ขึ้น เพราะเกิดปัญหาน้ำท่วมขังบ่อยครั้ง แต่ทางเทศบาลกลับไปสร้างสะพานลอยให้ ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์ ประชาชนก็ไม่ได้ใช้สะพานลอย”

การทำงานของเทศบาลในชุดปัจจุบันนี้จึงเน้นเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างสูง ดังเช่นความคิดเห็นของนักธุรกิจเอกชน เห็นพ้องต้องกันว่านโยบายที่มาจากประชาชนจะเป็นนโยบายที่ดี เพราะจะตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง แต่นักธุรกิจเอกชนผู้หนึ่งก็ไม่ได้หมายถึงว่านโยบายต้องออกมาจากประชาชนทุกคนนโยบายเสมอไป เพราะบางครั้งนโยบายจากรัฐไม่ว่าส่วนกลางหรือเทศบาลก็ยังมีนโยบายดีๆ อยู่เช่นกัน จึงต้องการให้นโยบายใหญ่ๆ หรือโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนให้มีการสำรวจความคิดเห็นหรือทำประชาคมเสียก่อน จะได้ไม่สิ้นเปลืองงบประมาณและเวลา เช่น โครงการสร้างสวนสาธารณะหน้าสถานีรถไฟเชียงใหม่ ทำได้แล้วก็ปล่อยให้ทิ้งร้าง ขาดคนดูแลและประชาชนก็ไม่ได้สนใจ ซึ่งทางผู้จัดการร้านอาหารริเวอร์ไซด์มองว่าเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ทางรัฐกระทำขึ้น

ด้านตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมอบหมายได้ ให้สัมภาษณ์ว่า

“ปัจจุบันนี้ประชาชนมีความรู้มาก รู้ว่าตนเองต้องการอะไรแล้วก็มาหา บางครั้งไม่ใช่เรื่องที่ทางอบจ. สามารถกระทำได้เราก็ต้องปฏิเสธไป เช่น เป็นเจ้าภาพกฐิน ทอดผ้าป่า ซึ่งมีมาบ่อยมาก ดังนั้นแล้วปัจจุบันนี้คิดว่าสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมกำลังไปได้ด้วยดี”

ส่วนความสัมพันธ์กับราชการต่างๆ ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยดี เพราะโดยหน้าที่แล้วทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุน อำนวยความสะดวก โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณและทรัพยากร ดังนั้นเวลาทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดไปที่ไหน จะได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีเสมอ

4.3.4 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม

จากการสัมภาษณ์ประชาชนถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมพบว่าประชาชนจะมีความสัมพันธ์กับราชการส่วนท้องถิ่นมากกว่าส่วนอื่นๆ เพราะส่วนท้องถิ่นนั้นประชาชนเข้าพบได้ง่ายกว่าส่วนอื่นๆ มีเรื่องเดือดร้อนอะไรก็สามารถเข้าไปปรึกษาได้ แต่ว่าเป็นบางกรณีซึ่ง

หมายความว่าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่หรือเทศบาลนครเชียงใหม่ในแต่ละวาระใดเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือใครเป็นนายกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ ซึ่งใครเป็นผู้บริหารก็มีส่วนเหมือนกันในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม

ตามแนวคิดของชยอนันต์ สมุทวณิช 2 ใน 3 กลุ่ม เชื่อว่าปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมอยู่ในลักษณะสังคมร่วมรัฐ อีก 1 กลุ่มเห็นว่าเป็นลักษณะของสังคมล้อมรัฐ เหตุเพราะว่าปัจจุบันนี้สังคมหรือประชาชนมีสิทธิมากขึ้น และสามารถแสดงสิทธิได้ง่าย อย่างกรณีโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อเราไม่เห็นด้วยรัฐก็ต้องปฏิบัติตามความคิดเห็นของประชาชนคือยกเลิกโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งในความหมายของทั้ง 2 กลุ่มที่เชื่อว่าปัจจุบันลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมอยู่ในลักษณะของสังคมร่วมรัฐ เนื่องจากเห็นว่าทั้งทางภาครัฐและสังคมควรมีสิทธิและอำนาจเท่าเทียมกัน สามารถค้านกันได้ อะไรที่ภาครัฐทำแล้วสังคมคิดว่าไม่ดีหรือไม่เกิดผลประโยชน์ สังคมสามารถที่จะคัดค้านหรือให้รัฐยุติลงได้ ส่วนรัฐที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนนับว่าเป็นตัวแทนของประชาชนแล้วก็ปล่อยให้รัฐทำงานของตนเองแต่ต้องไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนหรือเกิดผลเสียแก่ประชาชนอย่างเช่นโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งคิดว่าโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีเรื่องของผลประโยชน์กับผู้รับเหมาก่อสร้างเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จะต้องใช้งบประมาณเป็นอย่างสูง อีกทั้งกลุ่มผู้คัดค้านเป็นผู้ที่เสียผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนเองจึงทำให้มีผู้เข้าร่วมกลุ่มในการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ดังกล่าว

สรุปโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่สามารถแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมได้ตามลำดับแนวคิดของชยอนันต์ สมุทวณิช คือ โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เกิดจากการกำหนดนโยบายจากราชการส่วนกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมเป็นในลักษณะของรัฐล้อมสังคม (States enclose Social) ต่อมาเกิดการคัดค้านต่อต้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และมีขบวนการเคลื่อนไหวในรูปแบบใหม่ซึ่งไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2545:64) ได้อธิบายถึงขบวนการเคลื่อนไหวรูปแบบใหม่ไว้ว่า เป็นการเคลื่อนไหวที่ไม่ได้กำหนดอยู่ชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง การเรียกร้องผู้คัดค้านเป็น

ผู้เรียกร้องเอง ซึ่งทั้งหมดแล้วนั้นเกิดจากประชาชนไม่เชื่อในตัวรัฐและต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือยกเลิกโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แต่ไม่ได้คิดที่จะช่วงชิงอำนาจของรัฐเพียงแต่ไม่เชื่อรัฐในบางเรื่องบางประเด็น

การกระจายอำนาจเช่นกันที่มีอิทธิพลรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม หมายความว่าเมื่อท้องถิ่น คือ เทศบาลนครเชียงใหม่และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่มีอิสระในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ท้องถิ่นสามารถรับรู้ในสิ่งที่ประชาชนต้องการหรือไม่ต้องการ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมคือระหว่างท้องถิ่นกับประชาชนจึงดีกว่าความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับประชาชน เพราะเมื่อประชาชนมีปัญหาหรือเรื่องเดือดร้อนจากการกระทำของรัฐ ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นต่างๆได้ง่ายขึ้น อาจเนื่องมาจากท้องถิ่นที่มีผู้บริหารมาจากท้องถิ่นของตนเอง ทำให้แนวความคิดมีความสอดคล้องกันในบางเรื่อง

การคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สามารถบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมได้ในลักษณะสังคมล้อมรัฐ เพราะการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ นั้น ประชาชนผู้คัดค้านไม่ยอมให้เกิดการขยายถนนอย่างเด็ดขาด แสดงให้เห็นความเข้มแข็งของประชาชนที่มีต่อรัฐ แต่เมื่อมีการตกลงร่วมกัน ความสัมพันธ์จึงเปลี่ยนลักษณะความสัมพันธ์แบบสังคมร่วมรัฐ เป็นสังคมที่รัฐและสังคมอยู่ร่วมกันโดยที่ต่างฝ่ายต่างมีอำนาจเท่าเทียมกัน

บทบาทของภาครัฐ

บทบาทของภาครัฐจากการสัมภาษณ์ในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 1) บทบาทของราชการส่วนกลาง
- 2) บทบาทของราชการส่วนภูมิภาค
- 3) บทบาทของราชการส่วนท้องถิ่น

1. บทบาทของราชการส่วนกลาง

1) ความเห็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และเหตุผลของการขยายถนน

ด้านภาครัฐส่วนกลางในที่นี้คือกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่าการขยายถนนเป็นสิ่งดีอย่างหนึ่ง แต่การขยายถนนต้องดูเขตพื้นที่ก่อน เช่นเขตในพื้นที่คูเมือง มีการยกเลิกและควรอนุรักษ์เมืองเก่าไว้ การขยายถนนนั้นเป็นแผนผังที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับอนาคตที่เมืองเชียงใหม่จะเจริญขึ้น รองรับภาระขนส่งให้รวดเร็วและแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัดอันเนื่องมาจากประชาชนชอบอาศัยพื้นที่ถนนเป็นที่จอดรถ ทำให้ช่องทางการจราจรลดลงส่งผลให้เกิดรถติดเพราะช่องทางของถนนมีน้อย ฉะนั้นทางกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่จึงต้องทำการขยายถนน ถ้าไม่ทำการขยายถนนควรมีการจัดการเรื่องการจอดรถที่ดี เพื่อให้เกิดความคล่องตัวของขนส่งมวลชนและการจราจร

2) บทบาทและหน้าที่ของราชการส่วนกลาง ต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

บทบาทและหน้าที่ราชการส่วนกลางต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่สรุปได้ว่าโครงการขยายถนนนั้นมีมานานแล้วแต่ก็ไม่ได้มีการขยายถนนตามแผนดังกล่าวจริง เนื่องจากต้องใช้งบประมาณสูง ในผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ฉบับที่ 1 ส่วนกลางคือกรมโยธาธิการและผังเมืองที่มีสำนักงานอยู่ที่กรุงเทพมหานครฯ เป็นผู้วางแผนผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบันโดยที่มีการกระจายข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ปิดประกาศ 15 วัน ประกาศทางวิทยุ หนังสือพิมพ์ ติดประกาศในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่ เช่น สำนักงานเทศบาลตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สถานที่ราชการต่างๆ เป็นต้น แต่ทว่าประชาชนขาดความกระตือรือร้นในเรื่องดังกล่าว เพราะประชาชนส่วนใหญ่ปัจจุบันนี้จะสนใจเรื่องปากท้องมากกว่า จนกระทั่งผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ปรับปรุงครั้งที่ 3) ประชาชนจึงออกมาคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทางกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่เห็นว่าประชาชนควรจะเข้า

มามีส่วนร่วมในการวางผังเมืองด้วย อย่างไรก็ตาม ด้านประชาชนในชุมชนวัดเกตให้ข้อมูลอีกลักษณะหนึ่งว่า

“เค้าเชิญภาคประชาชนที่เป็นนักธุรกิจ ชาวบ้านเราไม่ได้เข้าร่วม ถ้าเข้าไปประชุมคงไม่เห็นด้วย”

แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานในส่วนกลางที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจ แต่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มสำคัญที่ต้องคำนึงถึงด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามสิทธิตามรัฐธรรมนูญ

2. บทบาทของราชการส่วนภูมิภาค

1) ความเห็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และเหตุผลของการขยายถนน

ราชการส่วนภูมิภาคในที่นี้คือจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ตัวแทนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย มีความเห็นว่าการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นสิ่งที่ดี แต่มีข้อดีคือเพื่อรองรับอนาคตและแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด ส่วนข้อเสียคือ งบประมาณที่ใช้สูงมาก ซึ่งงบประมาณของเทศบาลนครเชียงใหม่มีไม่เพียงพอ ต้องอาศัยงบประมาณจากส่วนกลาง ดังนั้นจึงต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียด ลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับประชาชนโดยมีการทำประชาพิจารณ์ด้วย ถ้าประชาชนไม่เห็นด้วยก็ไม่ควรดำเนินการต่อไป

ความเห็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ทางจังหวัดเชียงใหม่ มีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ต้องมีการพิจารณากันอย่างละเอียด ถ้าจะมีการขยายถนนจริงๆควรจะมีการทำประชาพิจารณ์ก่อน ถามความคิดเห็นของประชาชนก่อน และถ้าประชาชนไม่เห็นด้วยก็ควรไม่ให้มีการขยายถนน

การขยายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในความเห็นแล้วดี ซึ่งการขยายถนนต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นแล้วเมื่อมีประชาชนคัดค้านในที่ผ่านมา แสดงให้เห็นแล้วว่าประชาชนไม่ต้องการให้มีการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทางผังเมืองหรือเทศบาลก็กระทำไม่ได้

2) บทบาทและหน้าที่ของราชการ ส่วนภูมิภาคต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ไม่ได้มีหน้าที่กำหนดนโยบายโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ หน้าที่การขยายถนนเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักของการกระจายอำนาจ ในขณะที่มีการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ได้รับเรื่องร้องเรียนให้มีการทบทวนเรื่องผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ทางจังหวัดใหม่ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการประสานงานกับส่วนกลางคือกรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันปรึกษาหาทางแก้ไขผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ในประเด็นการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

3. บทบาทของราชการส่วนท้องถิ่น

1) ความเห็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และเหตุผลของการขยายถนน

ราชการส่วนท้องถิ่นมี 2 หน่วยงาน คือ เทศบาลนครเชียงใหม่และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้ง 2 หน่วยงาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ต่างกันคือ เทศบาลนครเชียงใหม่เห็นด้วยกับประชาชนที่ไม่ต้องการให้เกิดการขยายถนน แต่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเห็นด้วยกับการขยายถนนในบางสายที่มีการจราจรหนาแน่นและถนนที่เล็กเกินไปซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์อ้างว่าเป็นความเห็นส่วนตัว การขยายถนนจะทำให้การขนส่งและการเดินทางสะดวกมากขึ้นเป็นการแก้ไขการจราจรด้วยเช่นกัน แต่ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ได้มองข้อเสียของการขยายถนนไว้ดังนี้

“การอนุรักษ์กับการพัฒนา มันมักจะสวนทางกันเสมอ การขยายถนนจึงต้องฟังเสียงชาวบ้านก่อนด้วย”

แสดงให้เห็นว่าการขยายถนนเป็นการพัฒนาแต่จะส่งผลต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น เนื่องจากการขยายถนนต้องมีการเวนคืนที่ดินทำให้ต้องรื้อถอนบ้านเรือนมากมาย ทำให้เกิด

การทำลายอาคารบ้านเรือนที่เก่าแก่และมีคุณค่า ซึ่งตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวต่อไปอีกว่า

“ผมชอบมากเรื่องการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ศิลปะ เราควรอนุรักษ์ไว้ด้วย”

จากคำกล่าวแสดงให้เห็นว่าการขยายถนนนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย แต่ทว่าโดยความเห็นของตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ไม่เห็นด้วยกับการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในบางเส้นที่ต้องทำลายบ้านเมืองหรือทำลายวัฒนธรรมของท้องถิ่น

เมื่อทางเทศบาลนครเชียงใหม่ทราบข่าวการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ขึ้น เทศบาลนครเชียงใหม่จึงดำเนินการช่วยเหลือประชาชนเท่าที่กระทำได้ เช่นการช่วยเหลือด้านการกระจายข่าวสาร ติดต่อประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน แต่ทว่าทางเทศบาลนครเชียงใหม่ปฏิเสธถึงโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยอ้างถึงงบประมาณที่ไม่สามารถกระทำได้ เรื่องนี้หรือโครงการนี้เป็นของส่วนกลางที่คิดขึ้น ทางเทศบาลไม่ทราบเกี่ยวกับโครงการนี้ ทางส่วนกลางมีคำสั่งออกมาทางเทศบาลก็ปฏิบัติตามนั้น โดยที่มิได้บอกกล่าวประชาชนและกระจายข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3 เท่าที่ควร

2) บทบาทและหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นไม่ได้มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับเรื่องนี้เนื่องจากโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อยู่ในเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุนทางเทศบาลตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่เท่านั้น ทางเทศบาลนครเชียงใหม่จึงต้องรับผิดชอบต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบว่าทางเทศบาลไม่มีงบประมาณเพียงพอต่อการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เพราะการเวนคืนที่ดินและการก่อสร้างอาคารหลังใหม่จะต้องใช้งบประมาณอย่างสูง ดังนั้นโครงการดังกล่าวน่าจะเป็นโครงการของราชการส่วนกลาง เพียงแต่ทางเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมายที่ออกมาเท่านั้น

4.4 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

เพื่อให้เข้าใจรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยจะนำเสนอบทบาทของภาคประชาชน นักวิชาการอิสระ นักธุรกิจเอกชนหรือองค์กรอิสระ ต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1) ความเห็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และเหตุผลของการขยายถนน

จากการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อยในประเด็นเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ "ไม่เห็นด้วยกับการขยายถนนในบางเส้นทาง เช่น ถนนสายย่านอนุรักษ์สายติดริมน้ำปิงย่านวัดเกต แต่บางเส้นเห็นด้วยในการขยายถนนเพราะปัจจุบันการจราจรแออัดเกินไป ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้ประชาชนเดือดร้อนก็และเจ้าของที่ดินยอมขายที่ให้รัฐ แต่ผู้สูงอายุจะไม่ยอมขายเพราะอยู่มานานไม่อยากย้ายไปที่อื่น การขยายถนนจะทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวได้รับผลกระทบ เกิดความเดือดร้อนจะต้องหาที่อยู่อาศัยใหม่หรือสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการสร้างมากแต่เงินที่ทางรัฐให้ค่าเวนคืนที่ดินไม่เพียงพอ การหาที่อยู่ใหม่ต้องอยู่นอกเมือง อาจจะต้องมีค่าครองชีพเพิ่มมากขึ้นในการเดินทางไปทำงาน ไปส่งบุตรไปโรงเรียน แต่บางคนเห็นว่าการเวนคืนที่ดินบางครั้งประชาชนในระดับล่างได้รับผลคุ้มค่ากับเงินที่ได้รับแต่ไม่คุ้มค่ากับคนฐานะดีเพราะว่าถนนบางเส้นทางเป็นเส้นเศรษฐกิจ การเสียผลประโยชน์จึงทำให้ไม่เห็นด้วยกับการขยายถนน ภายในเส้นเดียวกันจึงมีทั้งคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ประชาชนที่ไม่เห็นด้วยจึงคัดค้านและไม่เห็นด้วยกับโครงการขยายในเขตเทศบาลดังกล่าว อีกทั้งการขยายถนนนั้นยังผลต่อภาพลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่ด้วย คือ การรื้อถอนบ้านเก่าแก่เป็นการทำลายมรดกที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้นมาไว้ให้รุ่นลูกหลานหลายจึงเปรียบเสมือนการทำลายวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่เช่นกัน

นอกจากนั้นแล้วประชาชนยังรู้สึกถึงการทำงานของรัฐในการวางแผนผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ว่าขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน เนื่องจากว่าประชาชนจะต้องทำงานประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลาที่จะไปอ่านประกาศจากทางเทศบาลนครเชียงใหม่ หรือสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ หรือสถานที่ราชการ

อื่นๆ ถึงแม้ว่าทางสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่จะมีการประกาศตามหนังสือพิมพ์แล้วก็ตาม ประชาชนยังไม่ได้รับข่าวสารจากสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่อยู่ดี เพราะฉะนั้นการประชุมที่เกิดขึ้น ประชาชนย่านวัดเกตจึงเกิดความสงสัยว่าใครเป็นผู้เข้าประชุมและเห็นด้วยกับผังเมืองดังกล่าว จนกระทั่งถึงขั้นตอนที่ 5 แล้ว ประชาชนจึงได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร

ส่วนด้านนักวิชาการอิสระต่างมีมุมมองสอดคล้องกันประชาชนในประเด็นวัฒนธรรม ประเพณี เพราะว่าวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นต้องมาก่อนเสมอ การขยายถนนเพื่อแก้ไขปัญหาจราจรนั้นเป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่ถูกต้องและไม่คุ้มค่ากับการงบประมาณที่รัฐได้ลงทุนไป อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ไปในทางที่ผิด หมายความว่าถ้ารัฐต้องการแก้ไขปัญหาจราจรที่เกิดขึ้นในเมืองเชียงใหม่ จะต้องมีการจัดการกับระบบขนส่งมวลชนที่ดี ซึ่งคิดว่าประชาชนจะหันมาสนใจใช้รถประจำทางมากขึ้น ปัญหาการใช้รถใช้ถนนก็จะลดน้อยลงไป ปัญหาโรคติด มลภาวะเป็นพิษก็ลดลงตามมาด้วยเช่นกัน

ตามที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการปรับปรุงผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ 3 ฉบับปิดประกาศ 90 วัน โดยอ้างอิงถึงแผนที่โครงข่ายคมนาคมขนส่งและแผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ปรับปรุงครั้งที่ 3) ทางภาคประชาชนและองค์กรต่างๆ ได้มีได้มีการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนประเด็นและการคัดค้านบางประเด็น องค์กรเหล่านี้ได้แก่ กลุ่มศึกษาเมืองและสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครือข่ายความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่ คณะทำงานชาวภาคหลวง-ภาคเก๋าลำไยรุ่นก่อนไฟไหม้ มูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง คณะทำงานเอกสัมพันธ์เพื่อสันติ คริสตจักรที่หนึ่งเชียงใหม่ กลุ่มออมทรัพย์มุสลิมเชียงใหม่ เครือข่ายภาคเหนือหยุดโลกร้อน มัสยิดอัต-ตักวา เครือข่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเชียงใหม่ กลุ่มชาวบ้านวัดเกต องค์กรวิสาหกิจอาสาสมัครชมเมืองเชียงใหม่ กลุ่มชาวบ้านย่านนิมมานเหมินท์ กลุ่มเยาวชนรักษาเมืองเชียงใหม่ กลุ่มชาวบ้านย่านซอยวัดคูมอญ กลุ่มชาวบ้านย่านราชวงศ์ กลุ่มชาวบ้านย่านช้างม่อย กลุ่มชาวบ้านหมู่บ้านนิมมานนรดี ได้รวบรวมแสดงความคิดเห็นสนับสนุนและคัดค้านผังเมืองฉบับนี้โดยมูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง (เชียงใหม่) ให้ความเห็นดังต่อไปนี้

ความเห็นสนับสนุน มุลินธิสถาบันพัฒนาเมือง (เชียงใหม่ที่ มสท./074/2551 วันที่ 14 พ.ย. 51) ให้การสนับสนุนภาครัฐในประเด็นต่อไปนี้

1. การเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ในเขตเมืองเก่าขึ้นนอกระหว่างกำแพงเมืองชั้นในกับกำแพงดิน เวียงสวนดอก และเวียงเจ็ดลิน ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ เป็นสิ่งที่ดีเพราะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของเมืองเชียงใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
2. การกำหนดให้ย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่ามเป็นย่านอยู่อาศัยแบบอนุรักษ์ (สีเหลืองทแยงขวา) ตามเจตนารมณ์ของผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ แทนการกำหนดเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่น (สีแดง)
3. การควบคุมความสูงของอาคาร 2 ข้างถนนสายห้วยแก้วและสุเทพไม่ให้เกิน 15 เมตร เพราะเป็นแนวนำสายตาไปยังดอยสุเทพ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวเชียงใหม่ และเป็นที่เคารพสักการะของคนไทยทั่วประเทศ
4. การควบคุมความสูงของอาคารในรัศมี 100 เมตร จากศาสนสถานของทุกศาสนาไม่ให้เกิน 9 เมตร สอดคล้องกับคติความเชื่อท้องถิ่นเรื่อง “จีด” ที่ไม่ให้อยู่สูงกว่าพระ และจะเป็นการเปิดมุมมองวัดต่างๆ ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของเชียงใหม่
5. การควบคุมอาคารสูงของอาคารโดยรวมไม่ให้เกิน 15 เมตร จะช่วยแก้วิกฤตหมอกควันให้บางเบาได้ เนื่องจากอาคารสูงปิดกั้นการไหลถ่ายเทของลมภูเขา ลมหุบเขาซึ่งทำให้มลพิษสะสมมากในแอ่งเชียงใหม่ และลำพูนทุกปี
6. การเก็บรักษาพื้นที่สีเขียวเพื่อการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ของเชียงใหม่เป็นหลักประกันว่าประชาชนจะไม่ประสบปัญหาขาดแคลนอาหารในอนาคต เพราะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรต่ำกว่ามาตรฐานที่เป็นมา หากปลูกพืชที่ไม่อุดมสมบูรณ์จะยิ่งทำให้ผลผลิตไม่เพียงพอสำหรับบริโภคของทุกคนในอนาคต
7. ขณะนี้มีอาคารพักอาศัยที่ยังขายไม่ได้ถึง 8,000 หน่วย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขยายพื้นที่ก่อสร้างเพื่อการอยู่อาศัยไปยังพื้นที่สีเขียว (เกษตร) นอกจากนี้ พื้นที่ที่กำหนดให้

ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยเดิม (พื้นที่สีเหลืองและส้ม) ยังคงมีที่ว่างมากมายสามารถพัฒนาเป็นที่อยู่อาศัยได้อีก

8. การจำกัดการพัฒนาเฉพาะในพื้นที่เมืองที่กำหนดในผังเมืองรวมจะทำให้ความเจริญกระจายไปยังศูนย์กลางย่อยตามอำเภอต่างๆอย่างมีระบบ เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะให้เมืองเชียงใหม่มีศูนย์กลาง (Poly-centric) ทำให้ทุกสิ่งไม่กระจุกตัวอยู่ที่เฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

9. ขณะนี้มีห้องพักของโรงแรมและเกสต์เฮาส์เกินความต้องการอยู่แล้ว เป็นการก่อสร้างที่ขาดการศึกษาความต้องการที่แท้จริงของตลาด และที่ผ่านมามีภาครัฐกิจได้เรียกร้องให้ภาครัฐจัดเทศกาลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพราะมีห้องพักว่างไม่มีผู้เข้าพัก จึงไม่ควรส่งเสริมให้มีการก่อสร้างโรงแรมเพิ่มในพื้นที่เกษตรอีก

ความเห็นค้านและขอให้ปรับปรุง มูลนิธิสถาบันพัฒนาเมือง (เชียงใหม่ที่ มสท./074/2551 วันที่ 14 พ.ย. 51) ได้คัดค้านภาครัฐและขอให้มีการปรับปรุงในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ไม่เห็นด้วยกับโครงการขยายถนน 35 สายในเขตเมือง โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เพราะอยู่ในเขตพื้นที่เมืองเก่า เป็นเขตพักอาศัย เขตธุรกิจ และมีวัดเก่าแก่ ถ้าขยายถนนจะกระทบวิถีชีวิตของประชาชนจำนวนมาก ทำให้ต้องย้ายถิ่นฐาน สูญเสียพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของเมือง และจะทำให้สูญเสียเสน่ห์ของความเป็นเมืองเก่าแก่ของเชียงใหม่

การสัญจรในเมืองเชียงใหม่ควรพัฒนาระบบที่ไม่ใช้รถส่วนตัว เช่น มีระบบขนส่งสาธารณะที่มีขนาดพอเหมาะกับเมืองเก่า มีทางจักรยานและทางเดินเท้าที่สะดวกและปลอดภัย เพื่อลดมลพิษทางอากาศ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาโลกร้อน และเริ่มส่งผลต่อภาคเกษตรของเมืองเชียงใหม่แล้ว

2. การกำหนดพื้นที่เว้นว่างสำหรับที่ดินขนาดเล็กกว่า 100 ตารางวา ควรได้รับการลดสัดส่วน เพื่อมิให้ประชาชนที่มีที่ดินผืนเล็กได้รับความเดือดร้อน

3. พื้นที่สนามบินอยู่ใกล้เมืองเกินไป มลพิษทางเสียงและทางอากาศก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพชุมชนโดยรอบสนามบิน

ข้อเสนอแนะ มุลินธิตถาบันพัฒนาเมือง (เชียงใหม่ที่ มสท./074/2551 วันที่ 14 พ.ย.

51) ได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ขอให้ยกเลิกการขยายถนน 35 สายในเขตเมืองเก่า โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีมาตรการทางบวกให้ประชาชนเก็บรักษาอาคารเก่าที่มีคุณค่าของเมือง หลังจากที่มีมาตรการยกเลิกการขยายถนนแล้ว
2. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรนำเสนอโครงการพัฒนาระบบรถไฟฟ้ารางคู่ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ และจากเชียงใหม่ไปยังเมืองอื่นๆ เพื่อลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวที่เข้ามาเชียงใหม่ในเทศกาลต่างๆ เพื่อจะได้ไม่ต้องขยายถนนเพิ่ม
3. ขอให้พิจารณาย้ายสนามบินให้ออกห่างจากตัวเมืองเพื่อความปลอดภัย และเพื่อให้เชียงใหม่-ลำพูน-ลำปาง จะได้ใช้ประโยชน์ได้เท่าเทียมกันทุกเมือง เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของกลุ่มจังหวัดนี้
4. ขอให้ปรับการกำหนดการใช้ที่ดินในย่านชอว์วัดอุโมงค์ (หมายเลข 3.20) เป็นพื้นที่สีเหลือง โดยมีข้อกำหนดเรื่องความสูงอาคารเช่นที่ปรากฏในผังเมืองฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3 เนื่องจากเป็นส่วนปลายของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ดอยปุย การพัฒนาที่แออัดจะกระทบระบบป่าดอยสุเทพ โดยเฉพาะการจำกัดความสูงของอาคาร จะทำให้การระบายถ่ายเทของอากาศดี ช่วยบรรเทาปัญหาหมอกควันในเชียงใหม่
5. ขอให้พิจารณาพื้นที่ที่มีสมรรถนะดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับการเกษตรเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่พัฒนาใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งกับพื้นที่เมืองเก่าและวิถีชีวิตที่สงบสุขของคนที่อยู่อาศัยเดิม

2) บทบาทภาคประชาชนต่อโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดค้านโครงการดังกล่าว

เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารว่าจะมีการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จากผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ประชาชนที่ได้รับผลกระทบและไม่ได้รับผลกระทบต่างมีความตื่นตัวเป็นอย่างมาก และเป็นการตื่นตัวครั้งสำคัญเพราะว่าเมืองเชียงใหม่ที่มีอายุมาหลายร้อยปีกำลังจะเปลี่ยนเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยถนนและรถเต็มไปด้วยคน ซึ่งประชาชนคน

เชียงใหม่เองไม่ต้องการให้เป็นเช่นนั้น แต่ต้องการให้เมืองเชียงใหม่ยังคงมีความเป็นล้านนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเมืองเชียงใหม่เอง ดังนั้นการขยายถนนจึงไม่ควรเกิดขึ้นเป็นอันขาด ประชาชนชาวเชียงใหม่จึงคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ทั้งหมดทุกสาย โดยผู้วิจัยสรุปวิธีการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนและการประชุมกลุ่มย่อยดังนี้

1. มีการยื่นหนังสือถึงหน่วยงานราชการส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการและผังเมือง ศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลนครเชียงใหม่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นต้น
2. จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีทั้งการประชุมของประชาชนกันเองและการเชิญภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามารับฟังความคิดเห็นแก่ประชาชน
3. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับข้อเท็จจริง โดยอาศัยสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
4. ติดป้ายผ้าตามสถานที่ต่างๆ โดยมีใจความคล้ายคลึงกันและวัตถุประสงค์เดียวกันคือคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่
5. ติดตามเรื่องที่ยื่นขอคัดค้านให้มีการทบทวนใหม่ และเร่งรัดให้เสร็จสิ้นก่อนหมดระยะเวลาการยื่นขอคัดค้าน

จากวิธีการดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าประชาชนชาวเชียงใหม่มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง มีเครือข่าย มีประชาชนที่จะคัดค้านเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เป็นที่สนใจแก่ประชาชนทั่วไป ภาครัฐจึงต้องให้ความสำคัญแก่เรื่องนี้เป็นพิเศษ แต่ทว่าทางภาครัฐเองยังคงปฏิเสธโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าใครเป็นผู้คิดโครงการดังกล่าวขึ้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มาจากส่วนกลางคือกรมโยธาธิการและผังเมือง ที่มีสำนักงานอยู่ที่กรุงเทพมหานครฯ เป็นผู้วางผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ตามหลักวิชาการ มาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นกรอบการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในอนาคต จากนั้นส่งต่อให้สำนักงานกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ประชาชน

ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แล้วต่อไปยังจังหวัดเชียงใหม่ และสุดท้ายที่ราชการส่วนท้องถิ่นคือเทศบาลนครเชียงใหม่ ในบางขั้นตอนเท่านั้นจากทั้งหมด 18 ขั้นตอน

พฤติกรรมในการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมเป็นลักษณะของสังคมนร่วมรัฐ คือประชาชนสามารถผลักดันไม่ให้เกิดโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่รัฐเป็นผู้กำหนดได้ แสดงว่าสังคมมีความเข้มแข็งพอที่จะต่อต้านอำนาจรัฐได้

3) การคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

จากการที่กรมโยธาธิการและผังเมืองได้วางผังเมืองรวมของเชียงใหม่ โดยกำหนดให้มีการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่รวม 35 สาย ซึ่งทางกลุ่มรักษ์บ้านรักย์เมืองเชียงใหม่ได้มีการประชุมปรึกษากันในเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นว่า หากมีการขยายถนนตามผังเมืองจะทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองเชียงใหม่อย่างมาก จึงขอคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ทุกสาย โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้ (เอกสารกลุ่มรักษ์บ้าน รักย์เมือง วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551)

1. เชียงใหม่เป็นเมืองเก่าแก่หลายร้อยปี บ้านเมืองเก่าแก่ที่บรรพบุรุษได้สร้างมาสมควรที่จะอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกสำหรับอนุชนรุ่นต่อไป หากมีการขยายถนน อาคารบ้านเรือนทั้งสองฟากจะต้องถูกรื้อถอนจำนวนมาก เป็นการทำลายมรดกทางวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ให้หมดไป
2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาคารบ้านเรือนที่ถูกรื้อถอน จะไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ประกอบสัมมาอาชีพ ธุรกิจร้านค้าสองฟากถนนจะถูกทำลายไปด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของเมืองเชียงใหม่เป็นอย่างมาก
3. อาคารบ้านเรือนทั้งสองฟากถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีพื้นที่จำกัด เมื่อถูกรื้อถอนเพื่อขยายถนน พื้นที่ส่วนที่เหลือเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอที่จะปลูกสร้างอาคารร้านค้า ซึ่งจะกลายเป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ขาดความสวยงาม หรือบางส่วนถ้าสามารถปลูกสร้างอาคารได้ ประชาชนต้องเสียเงินกับค่าก่อสร้างแพงขึ้น ไม่คุ้มเท่ากับเงินชดเชยจากการเวนคืนเพียงเล็กน้อย

ประชาชนจะต้องไปกู้เงินเพื่อสร้างร้านค้าหรือหาที่อยู่ใหม่ เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย และปัญหามวลชนจะเกิดตามมา

4. การรื้อถอนอาคารบ้านเรือนจำนวนมาก เพียงเพื่อต้องการขยายถนนรองรับการจราจรที่คาดว่าจะหนาแน่นในอนาคต เป็นการกระทำที่ไม่คุ้มค่าเป็นอย่างยิ่ง เพราะเราสามารถแก้ไขปัญหารถติดได้หากมีระบบขนส่งมวลชนที่ดี โดยใช้รถไฟฟ้าขนาดกลางมาวิ่งในเมือง และรถเมล์ขนาดใหญ่วิ่งตามชานเมือง จะลดการใช้รถส่วนบุคคลลง และยังช่วยลดมลภาวะจากควันพิษต่างๆ ได้อีกด้วย

5. การขยายถนนให้กว้างขึ้นในเขตเมือง เป็นการดึงดูดให้มีการใช้รถมากขึ้น ถนนส่วนหนึ่งจะกลายเป็นที่จอดรถและเมื่อมีการใช้รถมากขึ้นต่อไปจะมีปัญหาจราจรติดขัดตามมาในอนาคต การขยายถนนควรทำนอกเมือง เพื่อให้ประชาชนกระจายไปอยู่ตามชานเมืองมากขึ้น เป็นการกระจายความหนาแน่นของประชากรไปสู่ชานเมือง ความเจริญก็จะขยายตัวออกไป ส่วนเมืองเก่านั้นควรอนุรักษ์ไว้ และพัฒนาแบบยั่งยืน โดยการปรับปรุงตกแต่งอาคารให้ดูสวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มรายได้แก่ท้องถิ่น

6. ชุมชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ถึงแม้จะมีถนนไม่กว้างนัก แต่ไม่ได้มีการจราจรติดขัดแต่อย่างใด อาจจะมีหนาแน่นในช่วงเวลาเร่งด่วน ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติสามารถแก้ไขได้ เป็นวิถีชีวิตที่ชุมชนเมืองอยู่กันมายาวนาน ในย่านธุรกิจมีประชาชนเดินจับจ่ายซื้อของ ข้ามถนนไปมาโดยไม่เกิดอันตรายหรือเกิดน้อยกว่าถนนที่กว้างและรถวิ่งเร็ว เช่นเดียวกับในนานาอารยประเทศทั้งหลายซึ่งมีย่านเมืองเก่าแก่ ถนนแคบๆ นักท่องเที่ยวชอบไปชมเมืองเก่าและมีย่านใหม่ควบคู่กันไป นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ที่จะมีเมืองเก่าแก่อยู่คู่บ้านคู่เมืองตลอดไป

7. หากประเทศชาติมีงบประมาณมากพอที่จะขยายถนนและเวนคืนที่ดินรวมทั้งอาคารบ้านเรือนจำนวนมากเช่นนี้ ก็น่าจะนำงบประมาณส่วนนี้ไปสร้างเมืองใหม่ที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองเก่านัก จะได้ประโยชน์ 2 ทางด้วยกันคือ ได้ทั้งเมืองใหม่ที่สวยงาม และคงไว้ซึ่งเมืองเก่าแก่ที่ควรอนุรักษ์ต่อไป

ชุมชนวัดเกต-ฟ้าฮ่าม ร่วมกับนักวิชาการอิสระ ได้จัดทำข้อเรียกร้องเพื่อยื่นต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51)

เหตุผลความจำเป็น	ข้อเรียกร้อง
1. เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่โดยกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นไปตามมาตรฐานสากล มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการธรรมาภิบาล และตามแนวทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นกรอบการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ต่อไปในอนาคต	1. ให้ทบทวนแก้ไขกระบวนการปฏิบัติได้มาซึ่งผังเมืองในแต่ละขั้นตอนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและธรรมาภิบาลอย่างบูรณาการ 2. แก้ไขการกำหนดสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินในผังเมืองตามข้อมูลความหนาแน่นประชากรที่ถูกต้องตามทะเบียนราษฎร์ เทศบาลนครเชียงใหม่ (ปี 2547) จากฐานจำนวนประชากรของผังเมืองในบล็อก 3.26 ชุมชนบ้านวัดเกต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตำบลวัดเกต มีอยู่ถึง 32,2550 คน ในพื้นที่ 301,411 ไร่ ซึ่งต่างจากข้อมูลทะเบียนราษฎร์ทั้งตำบลวัดเกตมีจำนวนประชากรเพียง 25,199 คน ในพื้นที่ 43,000 ไร่ (ข้อมูลตามทะเบียนราษฎร์ เทศบาลนครเชียงใหม่) หรือข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยของตำบลวัดเกต เทศบาลนครเชียงใหม่ ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 มี 24,190 คน
2. เพื่อให้ย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม ซึ่งเป็นศูนย์รวมของศาสนสถานทั้ง 4 ศาสนา คือ พุทธ คริสต์ อิสลาม ซิกข์ ถือเป็นย่านศักดิ์สิทธิ์และ มีการปฏิบัติศาสนกิจทุกวันดำรงอยู่ต่อไป	เปลี่ยนสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินของวัดศรีโคง วัดกู่คำ มัสยิดอัต-ดักวา และศาสนสถานในย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม จากสีแดงเป็นสีเทาที่หมายถึงสถาบันศาสนา

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าอำม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
3. เพื่อให้การกำหนดสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินของสถานศึกษาสำคัญตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษาเป็นไปตามความเป็นจริง	เปลี่ยนสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินของสถานศึกษาในเครือมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทยจากที่ดินเป็นสิทธิเช่าระยะยาวทุกแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยพายัพ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค โรงเรียนคาราวินวิทยาลัย โรงเรียนปิ่นสร้อยเขตวิทยาลัย โรงเรียนเชียงใหม่คริสเตียน เป็นต้น
4. เพื่ออนุรักษ์ศิลปกรรมสถาปัตยกรรม วัฒนธรรม จิตวิญญาณ วิถีชีวิตของชาวบ้านตลอดจนลักษณะเฉพาะของย่านนี้ให้สมกับที่ได้รับรางวัลพระราชทานด้านอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประเภทชุมชนพื้นถิ่น ปี 2548 จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	1. เปลี่ยนสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินในบล็อก 3.26 2.23 จากที่ดินเป็นสิทธิเช่าระยะยาวที่หมายถึงที่ดินอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย 2. เปลี่ยนสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มี.ค. 51) ในบล็อก 3.25 3.33 และบางส่วน ในบล็อก 3.15 3.22 2.15 (รายละเอียดตามแผนที่แนบที่ได้จากการสำรวจซึ่งกำลังดำเนินการหรือทางคณะกรรมการผังเมืองจะนำผลการสำรวจและศึกษาของกรมโยธาฯ มาพิจารณาเปลี่ยนทั้งบล็อกก็ไม่ขัดข้อง) เป็นสิทธิเช่าระยะยาวที่หมายถึงอนุรักษ์เพื่อการอยู่อาศัย

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
พื้นที่ย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม เป็นพื้นที่ที่มีร่องรอยของวิถีชีวิตของชาวเชียงใหม่ในฐานะที่เป็นผู้เข้ามาตั้งรกรากจนเป็นบ้านต้นตระกูลของคนเชียงใหม่ มีหลากหลายทางเชื้อชาติคือคนพื้นเมืองล้านนา ลีปสองปันนา จีน ฝรั่งเศส พม่า และต่างศาสนา คือ พุทธ คริสต์ อิสลาม และซิกข์ ดังปรากฏเป็นสถาปัตยกรรมผสมผสานเป็นหนึ่งเดียวในย่านนี้	3. ข้อเสนอสำหรับอาคาร 3.1 กำหนดส่วนสูงที่สูงที่สุดของอาคารในรัศมี 200 เมตร ใน และ รอบ ศาสนสถาน สถาบันการศึกษา และโบราณสถาน ไม่เกิน 9 เมตร และพื้นที่อื่นให้สูงไม่เกิน 12 เมตร จากพื้นดินถึงส่วนที่สูงที่สุดของหลังคา 3.2 หลังคาอาคารต้องมีความลาดเอียงไม่น้อยกว่า 30 องศา ห้ามมีดาดฟ้า สีกระเบื้องมุงหลังคาควรใช้สีที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ไม่ใช่สีฉูดฉาด 3.3 รูปแบบของอาคาร ต้องมีความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมเก่าแก่โดยรอบในย่าน 3.4 พื้นที่อาคารคลุมดิน ร้อยละ 50 สำหรับที่อยู่อาศัยร้อยละ 70 สำหรับอาคารที่อยู่ริมถนน และร้อยละ 90 เฉพาะที่อยู่ติดถนนเจริญราษฎร์ เจริญเมือง บำรุงราษฎร์ แก้วนวรัฐ ท่งโฮเต็ล และรัตนโกสินทร์ 3.5 ให้รักษาแนวอาคารเดิมในถนนเจริญราษฎร์ เจริญเมือง แก้ว นวรัฐ ลำพูนบำรุงราษฎร์ ท่งโฮเต็ลรัตนโกสินทร์ หน้าวัดเกต

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
	3.6 ห้ามมีอาคารที่มีพื้นที่รวมเกินกว่า 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป 3.7 เจ้าของกิจการ หรือเจ้าของ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์จักรยานยนต์ ให้ผู้มาใช้บริการอย่างพอเพียง ห้ามใช้ข้างถนนเป็นที่จอดรถ เพราะ 3.7.1 คนเดินถนนถูกละเมิดสิทธิคนเดินถนน เป็นการไม่ถูกต้องที่รัฐใช้เงินภาษีประชาชนโดยรวมมาทำถนนให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งมาครอบครองแต่เพียงส่วนตัว 3.7.2 หากเกิดภัยพิบัติ ไฟไหม้ คนป่วยฉุกเฉิน รถพยาบาลไม่สามารถเข้าไปช่วยได้ ดังนั้น กิจการต่างๆ อาคารสาธารณะ และอาคารพักอาศัยรวม ให้มีที่จอดรถยนต์ และรถจักรยานยนต์อย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนห้อง ขนาดที่จอดรถ 2.5 X 6.0 เมตรต่อ 1 คัน หรือให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 8 คันต่อพื้นที่อาคาร 240 ตารางเมตร เศษของ 240 ตารางเมตรให้คิดเป็น 240 ตารางเมตร

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
5. เพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ในเมืองเชียงใหม่มีความรู้ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ และรับรู้อย่างแท้จริงในการแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวม ซึ่งมีการกำหนดผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงการขยายถนนในเขตผังเมืองรวม	3.8 ห้ามมีสถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเดือดร้อนเหตุรำคาญ และเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสุขภาพอนามัยของผู้อยู่อาศัยโดยรวม เช่น อุ้ะเคาะพนัสี 3.9 การออกใบอนุญาตก่อสร้างและสถานประกอบการ ให้นำเรื่องมลพิษ และเหตุเดือดร้อนรำคาญ เช่น เสียงดัง กลิ่น ระบบระบายน้ำเสีย ขยะ ที่จอดรถ ตามข้อ 3.7 มาเป็นเกณฑ์ออกใบอนุญาตประกอบการด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสงบสุขของเพื่อนบ้านข้างเคียงและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 3.10 การจัดเส้นทางสัญจรในพื้นที่ ให้จำกัดความเร็ว และไม่ให้เกิดถนนขายของ มีทางเท้าที่ปลอดภัย สวยงาม มีที่ระบายน้ำบนถนนทุกสาย 1. ให้มีคณะกรรมการร่วมทุกชั้นตอนของกระบวนการวาง จัดทำผังเมืองรวม เพื่อพิจารณาการจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ และผังเมืองอื่นๆ ในข้อกฎหมายที่ขัดแย้ง และละเมิดสิทธิชุมชน โดยประกอบด้วยตัวแทนภาคประชาชน ธุรกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
	ได้แก่ ราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค นักวิชาการ ท้องถิ่น และผู้แทนจากสถานศึกษา ในสัดส่วนที่เท่ากัน 2. ให้ส่งประกาศเกี่ยวกับการวางผังเมืองเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เพื่อระดมความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกหลังคาเรือน ตั้งแต่เริ่มกระบวนการวางผังเมืองจนเสร็จสิ้นออกมาเป็นกฎหมาย 3. ให้มีมาตรการทางกฎหมายควบคุมพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติ และให้ขอความร่วมมือชะลอทุกโครงการที่ยังไม่ได้ก่อสร้างเอาไว้ก่อน 4. แก้ไขกฎหมายให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในฐานะผู้ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพ อนามัย วิธีการดำรงชีวิต
6. เพื่อรักษาอาคารบ้านเรือนที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ ทั้ง 2 ฟากถนนย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม และหลีกเลี่ยงการเวนคืนที่ดินซึ่งจะทำลายอาคารดังกล่าว	6.1 ยกเลิกโครงการขยายถนนทุกสายในย่านวัดเกต – ฟ้าฮ่าม ที่จะขยายให้กว้าง 20 เมตร และ 30 เมตร 6.2 จัดให้มีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้พาหนะส่วนตัว ลดปัญหาจราจรที่แออัดและลดมลพิษจากฝุ่นควันในอากาศ

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
7. ย่านวัดเกตเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตอยู่ ชาวบ้านดำเนินชีวิตอยู่อย่างสงบ มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ จากรายงานการวิจัยเรื่อง เชียงใหม่เมืองยั่งยืนฯ ของ ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ เจริญเมือง พบว่าประชาชนในย่านวัดเกตร้อยละ 87.9 เห็นด้วยกับการประกาศให้ถนนเจริญราษฎร์เป็นถนนประวัติศาสตร์	7.1 ประกาศให้ถนนเจริญราษฎร์เป็นถนนประวัติศาสตร์ 7.2 ห้ามมีสถานบันเทิงเรีงรมย์ สถานบริการที่ไม่เหมาะสม อยู่ใกล้ศาสนสถาน สถาบันการศึกษาและโบราณสถาน ในรัศมี 200 เมตร ถ้ามีอยู่แล้วให้ปรับปรุงระบบเก็บเสียง ที่จอดรถ การบำบัดน้ำเสีย ขยะ ไม่ให้รบกวนเพื่อนบ้านใกล้เคียง และที่สาธารณะให้มีผลต่อการต่อไปอนุญาตในอนาคต และในระยะยาวให้จัดเขตเฉพาะให้สถานที่เหล่านี้ 7.3 ควรมีหน่วยงานหรือองค์กรเข้ามาสนับสนุน ช่วยเหลือให้ความรู้ ปรึกษาคุณค่าอนุรักษ์ให้ยั่งยืน
8. เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะโลกร้อนมากขึ้น	จัดให้มีพื้นที่สาธารณะ พื้นที่สีเขียวของเมือง และรวมถึงที่ของเอกชนและยังสามารถรองรับการเกิดภัยพิบัติเช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ไฟไหม้ จัดให้มีระบบขนส่งมวลชนและมีมาตรการให้ผู้ใช้รถส่วนตัวมีส่วนร่วมรับภาระ การแก้ไขมลพิษ (PPP: Polluted Participation, Pay)

ตารางที่ 4.1 สรุปข้อเรียกร้องของชาวบ้านย่านวัดเกต-ฟ้าฮ่าม (19/03/51) ปรับปรุง (20/11/51) (ต่อ)

เหตุผลความจำเป็น (ต่อ)	ข้อเรียกร้อง (ต่อ)
9. เพื่อการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และวิธีคิดแบบใหม่ ต่อการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ ไม่เน้นความเจริญเติบโตทางด้านวัตถุเพียงด้านเดียว กำหนดการพัฒนาอาคารและผังเมืองอย่างมีทิศทางเพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์ เสน่ห์ความเป็นล้านนา และความสามารถในเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ในด้านการท่องเที่ยวของเชียงใหม่เอาไว้	มีการศึกษา รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเมืองเชียงใหม่ให้ครอบคลุมทั่วถึง อย่างรอบคอบรอบด้าน ให้สามารถนำมาวิเคราะห์วางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์เชียงใหม่เมืองเก่าไว้ โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่และทบทวนโครงการเมืองแฝดของเชียงใหม่ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ได้มีการการสร้างโครงข่ายไว้แล้วในบริเวณวงแหวนตามศักยภาพของพื้นที่และสาธารณูปโภคที่มีอยู่ และสามารถจัดหามาได้ เพื่อรองรับการพัฒนาให้เป็นเชียงใหม่เมืองสมัยใหม่

ประเด็นเกี่ยวกับการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ประชาชนพบว่า ปัญหาที่ประชาชนไม่เห็นด้วยกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่คือ ประชาชนไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับข่าวสารของทางราชการในระยะเริ่มแรก ได้รับรู้เมื่อเกิดโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ขึ้นแล้ว โดยได้รับรู้จากประชาชนด้วยกันเองและผ่านทางนักวิชาการที่ได้รับข่าวเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ไปบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับรู้ จากนั้นประชาชนจึงเกิดการตื่นตัวขึ้น มีการจัดประชุมปรึกษาหารือกันถึงแนวทางในการแก้ไขหรือคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีสถานที่คือ วัดเกตการาม โบสถ์คริสต์จักรที่หนึ่ง เป็นที่ประชุมและปรึกษาหารือเกี่ยวกับโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และได้เชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ารับฟังและรับรู้ถึงเหตุผลการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่

(ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) แต่ทว่าหน่วยงานภาครัฐขาดการติดต่อสื่อสารกับทางกลุ่มผู้คัดค้าน บางครั้งไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาร่วมหารือ ดังนั้นประชาชนและนักวิชาการหลายท่านจึงช่วยกันเขียนหนังสือร้องเรียนเรื่องดังกล่าวต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลนครเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น อีกทั้งให้สื่อต่างๆช่วยกันกันเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงการดังกล่าว

นักวิชาการให้ข้อมูลถึงปัญหาของการจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ขาดการมีส่วนร่วมการตัดสินใจของประชาชน เป็นการคิดเองของทางภาครัฐ ในความเป็นจริงแล้วโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นภาครัฐควรที่จะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน แม้กระทั่งการวางผังเมืองควรได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่เสียก่อนตั้งแต่ในขั้นตอนที่ 1 ด้วยซ้ำไป เพราะเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาการคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ในผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) ผลก็คือทำให้เสียงบประมาณและเวลาโดยเปล่าประโยชน์เพราะจะต้องมาแก้ไขปรับปรุงกันใหม่ ดังนั้นในปัจจุบันการทำงานของภาครัฐยังขาดการเอาใจใส่ประชาชนคือขาดการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของประชาชนในนโยบายที่มีผลต่อประชาชนอย่างเช่นโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

กลุ่มทางสังคมหรือองค์กรอิสระของเมืองเชียงใหม่ที่ออกมาคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ แสดงให้เห็นขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่กลุ่มต่างๆเหล่านี้ไม่เห็นด้วยและยอมรับกับการกระทำของรัฐ จึงมีการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านคัดค้านโครงการดังกล่าว ในการคัดค้านที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น สามารถอธิบายถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่ได้อย่างชัดเจนคือไม่ได้ขึ้นอยู่กับชนชั้นใดชนชั้นหนึ่ง ไม่ใช่เพียงแค่เรื่องแคบๆ และมีเป้าหมายในการกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ได้ต้องการยึดอำนาจรัฐ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร ,2545:64)

แต่ขณะเดียวกันในกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมยังประกอบไปด้วยกลุ่มผลประโยชน์ที่ทั้งเป็นกลุ่มผลประโยชน์จริงและกลุ่มผลประโยชน์แฝง โดยที่กลุ่มผลประโยชน์จริงคือกลุ่มทางสังคมเมืองเชียงใหม่ต้องการอนุรักษ์เมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองเก่าแก่ คู่ควรในการอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชมความยิ่งใหญ่ของเมืองเชียงใหม่ในอดีต ส่วนกลุ่มผลประโยชน์แฝงนั้นเข้าร่วมเพราะการขยายถนนส่งผลให้ธุรกิจของตนเองเกิดความเสียหายจึงเข้าร่วมกับกลุ่มเพื่อเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างถึงที่สุด

อีกด้านหนึ่งการรวมกลุ่มคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นกลุ่มประชาสังคม ซึ่งซูซีย์ ศุภวงส์ (2541:165) อธิบายถึงประชาสังคมว่าหมายถึง การที่ผู้คนในสังคมเห็นวิกฤตการณ์หรือสภาพปัญหาในสังคมที่สลับซับซ้อนที่ยากแก่การแก้ไข มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน (Civic Consciousness) มารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร (Civic group , Organization) ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคสังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือกระทำบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังเช่นโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่มีการรวมกลุ่มประชาสังคมที่เห็นว่าโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จะเกิดความเสียหายแก่เมืองเชียงใหม่ จนนำไปสู่การรวมตัวกันโดยมีจุดประสงค์เดียวกันเพื่อคัดค้านโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

4.5 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นตั้งแต่ข้อ 4.1-4.4 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาริบทความเป็นมาของโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม แต่ในหัวข้อ 4.5 นี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ประกอบไปด้วยดังต่อไปนี้

- 1) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับภูมิภาค
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับท้องถิ่น
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับท้องถิ่น

4) ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

4.5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับภูมิภาค

ราชการส่วนกลางในที่นี้หมายถึง กรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่กับราชการส่วนภูมิภาคคือจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ถือเป็นผู้บังคับบัญชาและควบคุมดูแลกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ที่ประชาชนคัดค้านนั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาจัดทำผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ทางจังหวัดจึงมีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาและควบคุมดูแลกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่จึงต้องเข้ามาเกี่ยวเนื่องด้วย

จังหวัดเชียงใหม่ในฐานะเป็นผู้ดูแลและบังคับบัญชาสำนักงานกรมโยธาธิการและผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ ความสัมพันธ์ของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จึงมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงนโยบายแบบรัฐนิยม กล่าวคือสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ที่อยู่ภายใต้กรมโยธาธิการและผังเมือง ซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการจัดทำผังเมืองของแต่ละจังหวัด ดังนั้นโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จึงต้องมีความเห็นชอบจากจังหวัดเชียงใหม่ ก่อน ดังที่บรรจุอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 3) ในขั้นตอนที่ 5

4.5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับท้องถิ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิภาคกับท้องถิ่นในที่นี้หมายถึงความถึงความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับเทศบาลนครเชียงใหม่และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นของโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่และเทศบาลนครเชียงใหม่ได้มีการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการคัดค้านของประชาชน โดยมีการจัดประชุมเพื่อหาทางออกมีการเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงเหตุผลของการขยายถนนและการคัดค้านโครงการขยายถนนใน

เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องหลักๆ ประกอบด้วยเทศบาลนครเชียงใหม่ ประชาชนในพื้นที่ สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับราชการส่วนท้องถิ่น จึงเป็นไปตามการปฏิบัติงานที่จังหวัดเป็นผู้ควบคุมดูแลและบังคับบัญชาท้องถิ่น ดังนั้นความสัมพันธ์ของราชการส่วนภูมิภาคกับราชการส่วนท้องถิ่น จึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะเชิงนโยบายแบบรัฐนิยม

4.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนจากกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่พบว่า มีการทำงานร่วมกับส่วนราชการท้องถิ่น และจังหวัด ในส่วนท้องถิ่นนั้นทางกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่ได้มีนโยบายในการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการวางผังเมืองโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน ร่วมวางแผนและดำเนินการ ซึ่งทางกรมโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเสมือนพี่เลี้ยงในการเรียนรู้และปฏิบัติจริงของส่วนท้องถิ่น

ความคิดเห็นจากส่วนท้องถิ่นพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับส่วนกลางนั้นทั้งในทางปฏิบัติและกฎหมายถือว่ายังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ปัญหาเนื่องจากฝ่ายบริหารของส่วนกลางที่มีการจัดสรรงบประมาณลดน้อยลงจากที่เคยได้ ดังเช่นที่ตัวแทนจากเทศบาลนครเชียงใหม่กล่าวว่า

“เมื่อก่อนสมัยรัฐบาลของทักษิณ เราได้งบประมาณมากกว่าตอนนี้” และตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่กล่าวว่า

“ตอนที่สมัยทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรี เชียงใหม่เราได้งบประมาณมาก แต่ตอนนี้ไม่ได้มาไม่พอ เค้าเองบไปลงภาคใต้หมด”

องค์กรส่วนท้องถิ่น มีความเห็นสอดคล้องกันคือมีการแบ่งพวกเขาพวกเรา และการขาดการสนับสนุนงบประมาณคือเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ส่งผลให้การทำงานของท้องถิ่นบางอย่างไม่ปฏิบัติตามเป้าหมายและเพียงพอกับจุดประสงค์ของประชาชน อาจกล่าวได้เช่นกันว่าความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลางกับท้องถิ่นมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงนโยบายแบบรัฐนิยม ที่ส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดนโยบายสู่ท้องถิ่นหรือเป็นแบบบนลงล่าง (Top-down)

4.5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง เนื่องจากบางครั้งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลแต่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้าไปเกี่ยวข้องหรือกระทำการบางอย่าง ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะว่าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่กับเทศบาลนครเชียงใหม่เป็นคนละขั้วทางการเมือง การทำงานมักจะติดขัดไม่ค่อยราบรื่น ดังที่เช่นตัวแทนจากเทศบาลนครเชียงใหม่กล่าวว่า

“มันมีเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย พวกเขา พวกเรา”

ประชาชนในชุมชนวัดเกตได้กล่าวถึงว่าความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ไว้ว่า

“ตอนนี้นายกเทศบาลกับนายกอบจ.เค้าเป็นญาติกัน เค้าก็ร่วมมือกันทำงานได้ ไม่เหมือนชุดที่แล้วที่ทางอบจ.เค้าจัดดอกไม้รอบๆเมืองเชียงใหม่ แต่ทางเทศบาลเค้าก็มาเอาออกไป เพราะทางเทศบาลบอกว่าเป็นพื้นที่ของเค้า”

ตัวแทนจากเทศบาลนครเชียงใหม่ที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ คล้ายคลึงกับภาคประชาชนดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

“ทางเทศบาลกับอบจ. มีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทางเทศบาลก็ได้ขอความช่วยเหลือบ่อยครั้ง เช่น เรื่องรถดับเพลิง โต๊ะ เก้าอี้ เวลาทางเทศบาลเรามีรถไม่พอ เราก็ขอไปทางอบจ. เค้าก็ส่งรถมาช่วย”

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ยังคงมีการแข่งขันทางการเมือง และมีการแบ่งพรรคแบ่งพรรคอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่จึงขึ้นอยู่กับขั้วทางการเมืองด้วย

ฉะนั้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลนครเชียงใหม่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จึงมีเรื่องของการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอย่างแน่นอน

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในทั้ง 3 ส่วน จะมีความสัมพันธ์ที่ดีและเหมาะสมได้นั้นจะขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหารของแต่ละท้องถิ่น มีอุดมการณ์ เป้าหมายในการพัฒนาบ้านเมืองในแบบเดียวกันหรือมีความแนวความคิด วิธีการที่สอดคล้องกัน จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างราชการทั้ง 3 ส่วนมีความสัมพันธ์ที่ดี หมายความว่าเมื่อราชการ ส่วนกลางมีการกำหนดนโยบายโดยเฉพาะนโยบายที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงอย่าง โครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สิ่งที่ตามมาคือการคัดค้านโครงการขยายถนนใน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ไม่เพียงแต่ประชาชนในเชียงใหม่เท่านั้นที่คัดค้านยังมีส่วนราชการอื่นๆ ด้วยที่คัดค้าน แสดงว่าลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่นมี ลักษณะในการกำหนดนโยบายแบบรัฐนิยมหรือรัฐนิยมยุคใหม่ (Neo-statism) หรือแบบบนลงล่าง (Top-down)

ประเทศไทยมีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิต่างๆ ในรัฐธรรมนูญ รวมไปถึงการเลือกตั้งที่เลือกตัวผู้แทนไปเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อบริหารบ้านเมือง ดังนั้น ลักษณะความสัมพันธ์เชิงนโยบายระหว่างรัฐกับสังคมที่เหมาะสมเหมือนกับปัจจุบันนี้ เป็นตัวแบบ ของพหุนิยม (Pluralism) ที่ประชาชนในกลุ่มต่างๆ ในสังคมสามารถผลักดันเปลี่ยนแปลงการ ตัดสินใจของรัฐผ่านสถาบัน และกระบวนการทางการเมือง การบริหาร และสังคมได้

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสม คือลักษณะความสัมพันธ์เชิงนโยบายแบบพหุนิยมหรืออีกอย่างหนึ่งคือสังคมร่วมรัฐ เป็น ความสัมพันธ์ที่ราชการส่วนท้องถิ่นและภูมิภาคสามารถต่อรองกับราชการส่วนกลางได้เพื่อ ประโยชน์แก่ท้องถิ่นของตนเอง เพราะเมื่อเกิดสิ่งที่ไม่ดีหรือนโยบายที่ไม่เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น ของตนเอง ท้องถิ่นหรือจังหวัดสามารถปฏิเสธได้ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติเพราะ ไม่เสี่ยงประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์

4.6 สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน

เรื่องโครงการขยายถนนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปได้ว่ามติดคณะกรรมการผังเมือง พิจารณาคำร้องคัดค้านถนนโครงการ จำนวน 36 สายครอบคลุมพื้นที่กว้างถึง 7 อำเภอ พื้นที่ 429

ตารางกิโลเมตร จำนวนคำร้องฯ 1,922 ฉบับ ผู้ร้อง 1,991 ราย (รวมรวม 21 สิงหาคม 2551 – 18 พฤศจิกายน 2551) มติให้ยกเลิกโครงการขยายถนน และก่อสร้างใหม่ จำนวน 26 สาย มติให้ปรับลดขนาดเขตทางลง จำนวน 6 สาย และคงถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ จำนวน 4 สาย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มติให้ยกเลิกโครงการขยายถนน และก่อสร้างใหม่ จำนวน 26 สาย ดังนี้ (ดูในแผนภาพที่ 4.7)

1. ก1 (ถนนสาธารณะหน้าอำเภอแม่ริม)
2. ข2 (ถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เป็นวงแหวนล้อมรอบเทศบาลตำบลแม่ริม อ.แม่ริม)
3. ข18 (ถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เป็นวงแหวนล้อมรอบเทศบาลตำบลยางเือง)
4. อ.สารภี)
5. ค4 (ถนนวังสิงห์คำ)
6. ค5 (ถนนบำรุงราษฎร์)
7. ค6 (ถนนศิริมั่งคณาจารย์ , ถนนหมื่นด้ามพร้าคต , ถนนทุ่งโฮเต้น , และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่)
8. ค7 (ถนนหัตถิเสรี)
9. ค8 (ถนนแก้ววรัญและถนนท้ายวัง)
10. ค9 (ถนนข้างโรงเรียนโกวิทธารัง , ถนนรัตนโกสินทร์ ผ่านโรงพยาบาลช้างเผือก , ถนนดอยสะเก็ดเก่า)
11. ค11 (ถนนเมืองสมุทร , ถนนราชวงศ์ , ถนนกำแพงดิน)
12. ค12 (ถนนวิษยานนท์)
13. ค13 (ถนนช้างม้อย)
14. ค14 (ถนนช้างคลาน)
15. ค15 (ถนนท่าแพ , ถนนเจริญเมือง)
16. ค16 (ถนนเจริญประเทศ)
17. ค17 (ถนนเชียงใหม่ – ลำพูน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่)
18. ค18 (ถนนลอยเคราะห์)
19. ค19 (ถนนศรคองไชย ช่วงคลองแม่ข่าถึงเจริญประเทศ)
20. ค20 (ถนนสุริวงศ์ (ชุมชนฟ้าใหม่)

21. ค21 (ถนนหายยา , ถนนศรีปิงเมือง , ถนนเวียงพิงค์ , ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ซอย 8 , ถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่)
22. ง1 (ถนนเลียบคลองชลประทานฝั่งตลาดต้นพยอม)
23. ง2 (ถนนเลียบคลองชลประทานฝั่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)
24. ง3 (ถนนห้วยแก้ว)
25. ง5 (ถนนนิมมานเหมินท์)
26. ง6 (ถนนสุเทพ)

มติให้ปรับลดขนาดเขตทางลง จำนวน 6 สาย ได้แก่

1. ข13 (ถนนสาธารณะเชื่อมถนนบำรุงราษฎร์และทุ่งโฮเต็ล) ลดขนาดเขตทางจาก 16 เมตร เป็น 12 เมตร
2. ข14 (ถนนสาธารณะเชื่อมถนนทุ่งโฮเต็ลและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11) ลดขนาดเขตทางจาก 16 เมตร เป็น 12 เมตร
3. ข17 (ถนน อบจ.ชม.2001 และ ถนน อบจ.ชม.4040 (เชื่อมอำเภอหางดงและอำเภอสารภี)) ลดขนาดเขตทางจาก 16 เป็น 12 เมตร
4. ค2 (ถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เชื่อมทางหลวงชนบท ชม.3029 (วงแหวนรอบ 2) กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (เชียงใหม่-ลำปาง)) ลดขนาดเขตทางจาก 20 เมตร เป็น 16 เมตร
5. ค3 (ถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้าง เชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 (เชียงใหม่-ฝาง) กับทางหลวงชนบท ชม.3029 (ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง)) ลดขนาดเขตทางจาก 20 เมตร เป็น 16 เมตร
6. ค23 (ถนนซอยเจ้าแม่กวนอิม และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่) เชื่อมถนนเจ้าแม่กวนอิมกับทางหลวงชนบท ชม.3029 ลดขนาดเขตทางจาก 20 เมตร เป็น 16 เมตร

คงถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ จำนวน 4 สาย ได้แก่

1. ข7 บริเวณถนนบ้านสหกรณ์นิคม ซอย 9 และถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ (เชื่อมเทศบาลตำบลแม่ใจและเทศบาลตำบลสันทรายหลวง) อ.สันทราย (ขนาดเขตทาง 16 เมตร)
2. ข8 (ถนนโครงการ กำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เชื่อม ข7 กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1001 (สันทรายเก่า))

3. ข10 บริเวณถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ (ถนนวงแหวนล้อมชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลสันทรายหลวง) อ.สันทราย (ถนนเดิมขยายเขตทาง 16 เมตร)

4. จ1 (ถนนหนองฮ่อ ผ่านหน้ากองกำลังผาเมือง , สถานีตำรวจภูธรช้างเผือก) (เชื่อมถนนเลียบริมคลองชลประทานแม่แตง-หางดง กับ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107) ลดขนาดเขตทางจาก 60 เมตร เป็น 30 เมตร

จากมติของคณะกรรมการพิจารณาผังเมืองดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการผังเมืองได้ลงมติเฉพาะที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ตามคณะกรรมการอำนวยการพิจารณาตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ (ปรับปรุงครั้งที่ 3) มีมติเกี่ยวกับถนน 5 สายดังนี้

อ้างตามมติคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาคำร้องฯ วันที่ 25 กันยายน 2553 เหลือถนนโครงการตามผังเมืองรวมเมืองเชียงใหม่ จำนวน 4 สาย

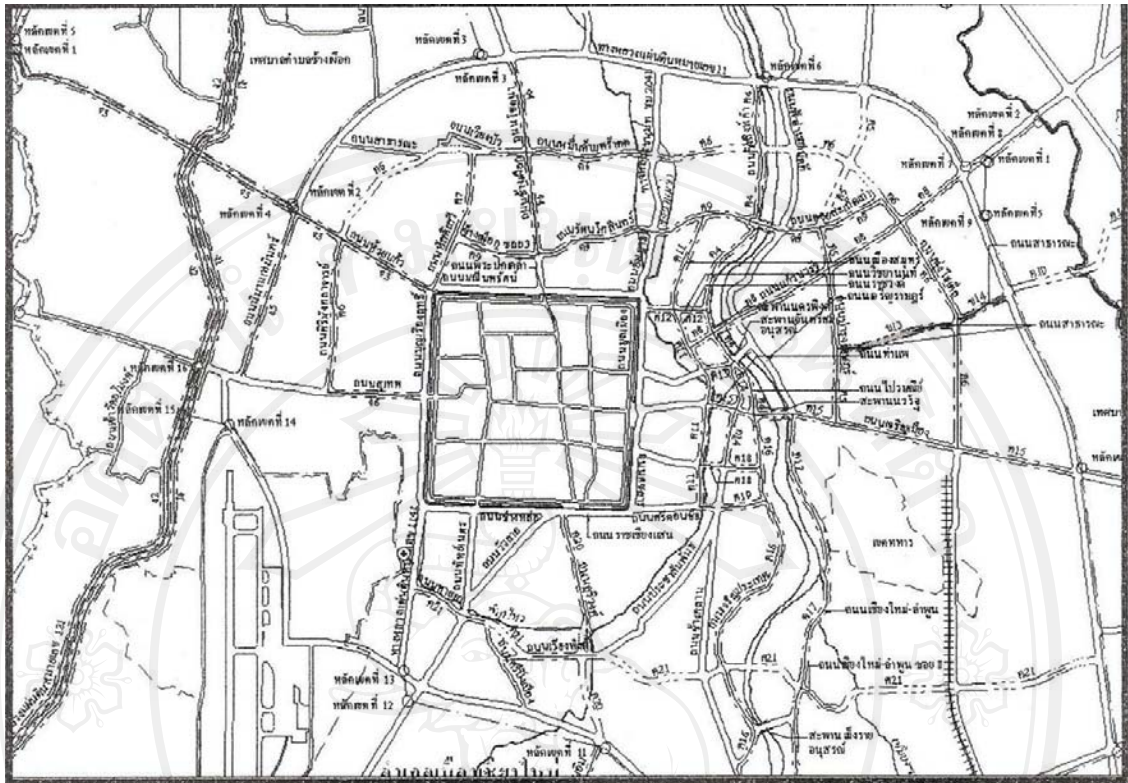
1. ก4 ถนนสาธารณะเชื่อมถนนทุ่งโฮเต็ลและทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ให้ลดขนาดเขตทางจาก 16 เมตร เป็น 12 เมตร

2. ก5 ถนนสาธารณะเชื่อมถนนบำรุงราษฎร์และทุ่งโฮเต็ล ให้ลดขนาดเขตทางจาก 16 เมตร เป็น 12 เมตร

3. ข12 ถนนโครงการกำหนดให้ก่อสร้างใหม่ เชื่อมทางหลวงชนบท ชม 3029 (วงแหวนรอบ 2) กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (เชียงใหม่-ลำปาง) ให้ลดขนาดเขตทางจาก 20 เมตร เป็น 16 เมตร

4. ข13 ถนนโครงการกำหนดก่อสร้างใหม่ เชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 (เชียงใหม่-ฝาง) กับทางหลวงชนบท ชม3029 (ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง) ให้ลดขนาดเขตทางจาก 20 เมตร เป็น 16 เมตร

5. ค1 ถนนเชื่อมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 (เชียงใหม่-ฝาง) กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 121 (ถนนสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี) ด้านข้างศาสนา ไปสนามกีฬาสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี ขนาดเขตทาง 20 เมตร

แผนที่ 4.6 แสดงคำร้องด้านการคมนาคมและขนส่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 26 สาย